

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe ½ an, 30 Lei pe ¼ de an!
Pentru țărani, preoși, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite foile nu se dau.
Pentru străinătate: Iugoslavia Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă foil la Orăștie!

Redacția la Orăștie (Trans.) | Foile pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Zilele sunt tulburi dar — să avem credință tare!

Sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, prin timpul în care cad, dau cel mai bun prilej omului judecător, a-și face socoteala mai cu răgaz asupra mersului vieții, și a sale ca singuratic, și a celei de obște, a neamului, a țării. Suntem la sfârșit de an. Putem privi înapoi, vedem ce e azi și putem întrezări ce va fi mâine.

Anul întreg a fost mai mult furtunos, decât liniștit. A fost ca o nesfârșită războire între două lumi, una veche, ce ține să meargă nainte tot după vechile ei moravuri, nu prea de laudă, și o lume nouă, care e încă slabă, dar tare prin credința ei, prin sufletul și inima ei.

Lumea veche are încă sprijinitorii mulți și tari, și ei se luptă desnădăjduiți să se țină de-asupra, — lumea nouă scoate însă și ea la iveală zi de zi și tot mai multe puncte luminoase, figuri cu fețe strălucitoare de curagiu și credință mare, cari se bat cu lumea veche, cum se bat luminițele stelelor cu razele lor slăbuțe, ca să spargă marea de întunecare a nopții, a cărei vreme e să treacă! Și stelișoarele sunt tot mai multe și se ivesc printre ele unele tot mai mari și tot mai dese, încât și luminițele lor mitite, dar multe, unite între ele, încep a lumina noaptea și a-i sparge umbrele! Și ni-se pare că nu e departe timpul, când în ajutorul stelelor luptătoare, va veni și luna și soarele, și noaptea va fi învinsă, risipită, alungată de de-asupra scumpei noastre țări!

Înțelege ori-cine, că vorbim de lupta națională ce s'a pornit de vre-o doi ani.

Sunt tulburi zilele de azi, căci soldații inimoși cari s'au aruncat în luptă și cari atrag după ei tot mai multă lume, și de jos din popor, dar și de sus de printre învățații neamului, sunt cumplit prigoniți de puternicii lumii vechi. Și

aceștia, în loc să se bucure de ivirea zorilor, cari vor aduce ziua albă asupra neamului nostru în țara lui, — când însă răutățile din trecut, făcute la umbra nopții, vor trebui să înceteze, — ei se fac că-s tare „îngrijorați”, că rău va fi de neam și de țară de s'o schimba legea lor, felul lor de ocărnuire și de închinare la Zeul nopții, — și își împletesc biciuri noi (legi, mi-te, de „apărarea ordinii”) ca să tragă cu pleznele lor muiate în apă sărată, pe spatele celor ce luptă împotriva nopții celei în care așa de bine au putut ei trăi!

Dar zeci și sute de glasuri se ridică din adâncurile poporului și din pătura cărturarilor cu suflet nestricat, a căror strigăt va copleși toate eforturile lumii vechi, până toată împotrivirea ei se va sfârșima și ziua va veni!

Nu le spunem acestea ca simple mângâeri ori vorbe dulci de Crăciun, ci pentru-că, din glasurile ce auzim, din scrisorile ce cetim, din mișcările ce vedem, — avem credință adâncă, că — așa va fi!

Sunt tulburi zilele de azi, și cel ce le-ar privi, numai prin ele, s'ar măhni, s'ar tulbura și el cu sufletul, ar luneca pe povârnișul desnădejdiei, — dar știind că după nor vine senin, după furtună se curăță aerul, — să știți dragi cetitori și buni creștini, că așa va fi și cu țara noastră! După furtunile acestea din lăuntrul ei, va veni — mântuirea neamului și ridicarea lui pe treapta de adevărat stăpân în casa lui, — ceea-că, durere, azi nu e.

Sunt tulburi zilele, cu zgomot de arme, cu furtuni, dar asta să nu ne sparie, ci să ne alăturăm cât mai mulți la cei ce luptă pentru mai bine, și atunci — *nădejde bună să avem!*

Sărbători cu noroc.

Politica Națională-Creștină.

de PAUL P. ILIESCU, adv. București.

Articolul de mai jos, ne-a fost trimis de dl avocat Paul Iliescu din București, organizatorul apărării în cele două Procese studențești din Martie și Septembrie 1924, (vezi-i fotografia în „Foia Interesantă”, — ca o luare aminte față de foia noastră, care sprijinește, după puterile ei, luptă națională-creștină, a căror soldați dărji sunt studenții cei cu atâta căldură apărați de d. Paul Iliescu. — Ci fiindcă foia noastră e cetită de 95 la sută țărani, cari nu înțeleg limba literară înaltă din articol, — punem alături de articolul în original al dlui Iliescu și traducerea lui în limbă populară, ca și cetitorii noștri din popor să-l înțeleagă. — Iată-!:

(Textul original)

Necesitățile electorale și cadrul strâmt în care se desbat chestiunile politice la ordinea zilei, fac ca în lupta dintre partide, să nu vedem arborat dreptul care simbolizează credința politică a partidului ce luptă și care în ori-ce ocaziune trebuie să fie țelul tuturor aspirațiilor ostașilor unui partid. Este necesar, ca individul să știe pe baza cărui program luptă și este de asemenea nevoie, ca însuși partidul să cunoască pe cine primește în sânul lui. Pentru aceasta, programul și deviza unui partid politic de guvernământ, trebuie bine lămurit în ceea-ce privește temelia pe care este așezat.

Ultimele evenimente, în deosebire cunoscute, ne-au procurat tristul spectacol, de a vedea cum anumite grupări politice și-au demascat adevărata lor concepțiune asupra celor două mari puncte cardinale cari trebuiesc să orienteze viața popoarelor, ca și pe aceea a individului: Naționalismul și Credința.

În special în Țara noastră, aflată din punct de vedere geografic și etnografic, într'o situațiune excepțională, caracterul predominant al politicii unui partid de guvernământ, trebuie să fie naționalismul sub toate aspectele și manifestările lui.

Pe baza acestei concepțiuni, o luptă aprigă de exterminare, urmează să se ducă contra demagogilor cari împing poporul naiv spre politica comunistă și internațională.

Profitând de mirajul, pe care teoriile umanitariste îl produc asupra sufletelor generoase, — se încearcă de acela cari văd în dărâmare hotărârea țării, puțința lor de a parveni la situațiuni pe care nu le merită, dar la care totuși necontentit visează. Oameni, cu pretențiuni de șefi de partide populare, în ambiția lor dementă, și-au pierdut ultimul scrupul și au trecut granițele sfinte, clementate cu sân-

(În limba populară)

Trebuințele în vederea alegerilor și cercul strâmt în care se desbat treburile politice ale acelei zile, fac ca în lupta dintre partide, să nu vedem ridicat ca steag dreptul care întruchiează credința politică a partidului ce luptă, și care în ori-ce prilej trebuie să fie țelul tuturor năzuințelor ostașilor unui partid. Este de lipsă ca singuraticul să știe pe temeliul cărui plan luptă și este de asemenea nevoie ca însuși partidul să cunoască pe cine primește în sânul lui. Pentru aceasta, planul și ținta unui partid politic de ocărnuire, trebuie bine lămurit în ceea-ce privește temelia pe care este așezat.

Cele din urmă întâmplări, în deosebire cunoscute, ne-au dat trista prilej de a vedea, cum anumite grupări politice, și-au descoperit adevărata lor fel de a pricepe, asupra celor două mari puncte de căpetenie, cari trebuie să îndrumeze viața popoarelor, ca și pe cea a singuraticului: Naționalismul și Credința.

În deosebi în Țara noastră, aflată din punct de vedere geografic și al neamurilor din ea, într'o stare deosebită, fața precumpănitoare a politicii unui partid de ocărnuire, trebuie să fie naționalismul sub toate înfățișările și arătările lui.

Pe temeliul acestui fel de a înțelege lucrurile, o luptă aprigă de stărpire urmează să se ducă împotriva celor ce îmbată lumea cu vorbe goale, cari împing poporul ușor crezător spre politica comunistă și internațională.

Folosindu-se de farmecul pe care îl stărnesc învățăturile „lubitoare de oameni” asupra sufletelor îndurate, — se încearcă de acela cari văd în dărâmare hotărârea țării, puțința lor de a se cocoșa la stări pe care nu le vrednicesc, dar la care totuși neîntrerupt visează. Oameni, cu așteptări să fie „șefi de partide populare”, în fadnălia lor fără minie, și-au pierdut cea din urmă mustrare de gând, și au trecut granițele sfinte, sfințite cu sângele eroilor noștri, spre a întinde o mână frățescă streinilor cari subsapă temeliile unei țări vechi și amice, propovăduind în naționalismul și revoluția.

În privirea unor asemenea stri-

gele eroilor noștri, spre a întinde o mână frățească streinilor cari subminează temelile unei Țări vecine și amice, propagând internaționalismul și revoluția.

In contra unor asemenea monștri morali și trădători de patrie, Guvernul inconștient și incapabil, nu a reacționat cătuși de puțin, lăsând astfel ca virusul otrăvitor să atingă și pământul nostru, ferit de Dumnezeu până acum de asemenea nelegiuri.

Partidul politic, care dorește în mod sincer salvarea și fericirea României, va trebui să afirme în toate ocaziunile, voința lui fermă de a distruge pe acești dușmani descoperiți în fine, și să proclame ca punct principal al programului: **lupta naționalismului contra internaționalismului.**

Celor cari iubesc Sovietele, să le arătăm drumul spre Nistru și să le dăm chiar înșoșitori, cari să-i conducă și, la nevoie, să le fie de folos dacă cumva trecând podul le va aluneca piciorul alături...

Aceiași criminali politici, în dorința de a dezbinda pe adversari, aduc neconștient în discuțiune **lupta religioasă**, inventând ceva care până acum la noi nu există.

Românul nu este antisemit în sensul noțiunii de huligan. El face parte din blândul și tolerantul popor în sânul căruia evreii au trăit mai bine ca în acela al strămoșului lor Avram. Atâta vreme cât evreul nu va căuta să confunde religia cu naționalitatea, chestiunea antisemită nu va putea fi privită ca un război social. Dacă însă se vor continua agitațiunile acelor cari sub forma de **uniani, asociațiuni**, etc. ale evreilor din țara noastră, au tendința de a crea Stat în Stat, atunci să se știe, că poporul român, în legitimă apărare, se va scula cu mic cu mare și ridicând Sfânta Cruce va striga: **Vade retro satana!** (Du-te napoi Satano!)

Când locuitorul țării de religie mosaică, va fi întrebat *ce este?* să răspundă că este **român**, iar nu **evreu**, după cum nici românul nu răspunde la o asemenea întrebare că este **creștin**. Religia nu este o naționalitate, iar **evreii nu constituiesc un popor**. Cât timp își vor da seama, atât ei, cât și cei cari îi agită, de acest principiu, Țara își va urma existența în liniște și pace. Dacă însă vor adera la programul internațional, atunci nu vor putea fi primiți în organizațiunea unui partid politic conștient, ci își vor găsi refugiu în acele grupări conduse de oameni cari ne dau priveliștea păcătoasă, de a auzi un fecior de preot creștin, regretând că nu s'a născut **Ovreul**.

Luptele politice, spre deosebire de vechea concepțiune, trebuie să aibă la bază **moralitatea și patriotismul**. Țăranii, în special, cari au de apărut acum mai mult ca în totdeauna **credința și moșia**, să-și deschidă bine ochii asupra acestui adevăr, și de câte ori li se vorbește de politică, să întrebe pe orator dacă înțelege să respecte aceste două mari și sfinte principii.

Politica **națională creștină** nu este emblema unui anumit partid politic, ci trebuie să fie crezul tuturor aceluora, cari luptă în această arenă. Faptul de a fi înregistrat într'un anumit partid, înseamnă că ești convins de superioritatea lui pe această cale și de puterea de a realiza un asemenea program, pentru binele obștesc.

Caracterul de **național**, partidul politic îl îmbrăca în toată activitatea lui, acel de **creștin** este

ca și cu sufletul și trădători de patrie, Guvernul nepriceput și neputincios nu a pus opreliște cătuși de puțin, lăsând astfel ca germele otrăvitor să atingă și pământul nostru, ferit de Dumnezeu până acum de asemenea nelegiuri.

Partidul politic, care dorește în chip deschis mântuirea și fericirea României, va trebui să și arate la toate prilejurile voința lui tare de a strivi pe acești dușmani descoperiți în urmă, și să vestească ca punct de căpetenie al planului său de lucrare: **lupta naționalismului, împotriva internaționalismului** (a celor fără țară).

Celor cari iubesc Sovietele, să le arătăm drumul spre Nistru și să le dăm chiar înșoșitori, cari să-i conducă și, la nevoie, să le fie de folos dacă cumva trecând podul le va aluneca piciorul alături...

Aceiași răufăcători politici, în dorința de a dezbinda pe potrivnici, aduc neconștient vorbă despre **lupta religioasă**, iscodind ceva, care până acum la noi nu era.

Românul nu este antisemit (în contra Jidanilor) în înțelesul de huligan (sfășietor, mâncător de streini). El face parte din blândul și îngăduitorul popor în sânul căruia evreii au trăit mai bine ca în acela al strămoșului lor Avram. Atâta vreme cât evreul nu va căuta să încurce religia cu naționalitatea, mișcarea contrară evreilor nu va putea fi privită ca un război social. Dacă însă se vor urma ațățăriile aceluora, cari sub forma de **uniani, asociațiuni**, etc. ale evreilor din Țara noastră, au năzuința de a forma Stat în Stat, atunci să se știe, că poporul român, în legitimă apărare, se va scula cu mic cu mare, și ridicând Sfânta Cruce va striga: **Vade retro satana!** (Du-te napoi Satano!)

Când locuitorul Țării de religie mosaică, va fi întrebat *ce este?* să răspundă că este **român**, iar nu **evreu**, după cum nici românul nu răspunde la o asemenea întrebare că este **creștin**. Religia nu este o „naționalitate“ (un neam), iar **evreii nu formează un popor**. Cât timp își vor da seama, atât ei, cât și cei cari îi agită, de acest adevăr îndrumător, Țara își va urma viața în liniște și pace. Dacă însă se vor alipi la programul internațional, atunci nu vor putea fi primiți în rândurile unui partid politic știutor de sine, ci își vor găsi refugiu în acele grupări conduse de oameni cari ne dau priveliștea păcătoasă, de a auzi un fecior de preot creștin, părăndu-i rău că nu s'a născut **ovreul**. (Dr. Lupul Red.)

Luptele politice, spre deosebire de vechea înțelegere, trebuie să aibă la bază **moralitatea și patriotismul**. Țăranii, în deosebi cari au de apărut acum mai mult ca în totdeauna **credința și moșia**, să-și deschidă bine ochii asupra acestui adevăr, și de câte ori li se vorbește de politică, să întrebe pe vorbitor, dacă înțelege să cinstească aceste două mari și sfinte îndrumări.

Politica **națională creștină** nu este pecetea unui anumit partid politic, ci trebuie să fie crezul tuturor aceluora, cari luptă în această arde. Faptul de a fi înregistrat într'un anumit partid, înseamnă că ești încredințat că e mai bun pe această cale și are putere de a înfăptui un asemenea program, pentru binele obștesc.

Fața lui de **național**, partidul politic, îmbrăca în toată lucrarea lui, acel de **creștin** este numai îndru-

numai corectivul de aplicat în cazul, când lupta se va da și pe această cale, amenințând sfânta noastră credință strămoșească, singura care ne-a păzit în decursul întunecat al veacurilor.

mătorul de aplicat atunci, când lupta se va da și pe această cale, amenințând stânta noastră credință strămoșească, singura care ne-a păzit în decursul întunecat al veacurilor.

Pentru studenții închiși la „Galata“.

Di Paul Iliescu, avocat în București, apărătorul studenților, care, ca și ceilalți apărători, n'a primit nici un ban plată pentru cele 2 apărări, — încă de-a ne trimite **1000 Lei**, pentru acei studenți, pe cari i-a cercetat și la Galata și a văzut hârtiile și ne scrie că **nu li-s'a găsit nici o vină!**

Dna preoteasă văduvă Asinetta Boboiu din Băcia, care a mai dăruit de curând **300 Lei**, — ne-a mai trimis **100 Lei** deosebit, pentru daruri de Crăciun lor. Bani se trimit, dar daruri lor nu li se mai pot trimite, — căci sau vor fi liberi pe Crăciun, sau vor zăcea bolnavi, slăbiți de feamă, ca vai de ei, — omorâți de ministrul Mărzescu.

Din gara Daneș ne trimite dl șef de gară Marcu Botoș, un foarte bun Român, **200 Lei**, dăruți de: dl M. Botoș **120 Lei**, Erofei Sirbu împiegat **30 Lei**, Dum. Popescu, împiegat **30 Lei**, Vasile Boiu **20 Lei**.

Dna Mărioara Popescu din Buzău, **100 Lei**.

Din Cricău ne trimite dâra Aurora Muncușiu, **600 Lei**, primiți dela:

Silviu Florea, propr. **160 Lei**; N. N. 40 Lei; G. Muncușiu, prot. oraș. ort., N. Muntean, pr. ort. I. Bărsan, p. gr.-cat., El. Timișan, M. Muncușiu, An. Muntean, preteasă, dș Chichi Barb, Aur. Muncușiu, Iulian Anghel, Inv., Ios. Secaciu, notar, Iul. Mitrofan, primar, V. Rusan, propr., I. Todericiu, propr., N. Todericiu, N. N. câte **20 Lei**; I. Nemeș, măcelar, Par. Rusu, comerțiantă, câte **15 Lei**; Mih. Todericiu, propr., Marian Rus, comerc., Il. Rus, cantor, G. Radu, șef. d. jand., I. Jomolean, Florea Florea, câte **10 Lei**; dș Aurelia Muncușiu, M. Todericiu, T. Popa, cancelist, V. Ordean, ec., P. Iacșa, faur, Petra Muntean I. Onu, Șt. Joldoș, I. Preja I. T. Valcu Muncușiu, Eufr. Onite, Ana Șeican, câte **5 Lei**; P. Faur **3 Lei**; P. Muntean I. Lica, Șt. Muntean, Gligor Lupșan, Nic. Muntean, Silv. Darlea, Val. Comaniciu, câte **2 Lei**.

Din Rusca Montană am primit dela dl Petru Șirianu II **180 Lei**, dăruți de: P. Șirianu II **25 Lei**, P. Dalea **25 Lei**, Aur. Jura, **25 Lei**, St. Jura, **25 Lei**, P. Marta **25 Lei**, P. Velcelean II **20 Lei**, I. Poenariu **20 Lei**, Ionescu **10 Lei**.

Din Balomir (I. Orăștie) ne-a trimis Ion Ciobotea I. Axente **76 Lei** primiți dela: T. Vulc, T. Badiu, I. Ciobotea I. Ax. câte **10 Lei**; câte **5 Lei**: T. Anghel I. Ioan, Gh. Badiu, N. Mihailu Ilie Fleșer; Const. Adam **4 Lei**, Iosif Iancu **3 Lei**, I. Miclea **3 Lei**, I. Mihailă **2 Lei**.

Dna Maria Gridan din Beriu **100 Lei**, Nic. Iovan, Orăștie, **55 Lei**, Gh. Petala, Georgiu (Sanator) **50 Lei**, Șt. Faur, funcț. Nădlac, **40 Lei**, Sim. Mărza, Cortej-sup, **30 Lei**, I. Rus, Sălăjeni (j. Arad) **30 Lei**, G. Pera, Șiria **20 Lei**, Nic. Andrei, Căstău **20 Lei**.

Suma de azi: Lei 2601 —
Suma din nr. trecut: Lei 5314 —

De tot la „Libertatea“: Lei 7915 —
Li-s'au trimis **8000 Lei**.

DIN DEVA

— Două bune, una rea. —

Școala de Arte și Meserii.

Abia de un an de zile s'a înființat în Deva o Școală de Arte și Meserii. Inceputul a fost modest: S'au deschis 2 Ateliere, lăcătușerie și tâmplărie, cu 22 elevi. Dl Director Rășcanu, ajutat de dl prof. Iosifescu și de l Maestru lăcătuș de artă, l Maestru lăcătuș mecanic, și de încă 2 Maestri: unul tâmplar de mobile și l dulgher, l Maestru tinichigiu (pleuar), l Profesor de sculptură (săpare) în lemn și l maestru de muzică, — au reușit a pune dela început școala în lucrare cu spor frumos, și a atrage

luarea aminte a lumii asupra ei. Intreprinderea a avut laudabil succes în dl subprefect Candrea, care a stăruit peste tot locul, să se dea școlii toate cele trebuitoare: loc de casă, case și ateliere, și tot ce se cerea, din partea orașului și din a județului. Orașul a dat locul județul **300.000 Lei** pentru zidiri, — iar lucrurile cele mai prețioase, mașinăriile și uneltele și ajutoarele mai mari, le-a dat, la stăruința dlui senator Panaitescu, Ministerul de Industrie.

Încă în anul întâi școala a luat parte la o Expoziție a Școlilor de meserii în Iulie 1924 la Cluj, unde a primit Medalie cu laudă pentru lucrurile expuse.

In anul de față, al 2-lea, Școala are 58 elevi, mai mult ca după față de anul întâi, și lucrează cu spor vrednic de toată lauda.

Librăria românească.

In toamna anului 1923, trei domni români din Deva, au înființat, din puterile lor, o „Librărie Românească“. Se aflau până atunci 3 librării (prăvălii de cărți și de lucruri de scris) în Deva, toate 3 streline, și nici una românească. Cel 3 Români au pus temelia și unei Librării Românești, bătăind într'ansa un capital de **300.000 Lei**. Dar cum azi o astfel de întreprindere nu se poate ținea la înălțimea cerută, cu această sumă, întemeetorii au poștit lumea românească să iee parte la Librărie, prefăcându-o în Societate pe acții cu **800.000 Lei**. Chemarea, făcută de dl Prefect Dubleş, dl Subprefect Candrea, dl deputat al Devei Dr. Groza, alături de dnii Directori al celor 2 școli medii din Deva: Botean, directorul Liceului, Șoarea directorul Școlii Normale, cu mai mulți profesori, primprețorii din județ, primarii orașelor, și alții, — a avut un frumos răsunet. Au subscris acții peste **600** de acționari din toate părțile județului, și în 7 Decembrie a avut loc adunarea generală de constituire a Societății, prezdată de dl Prefect. Adunarea a luat cu plăcere la cunoștință reușita subscrierii și, hotărând înființarea, a ales în Direcția de conducere a Librăriei, pe dnii Directori al acelor două școli, pe dl subprefect și pe alții acționari potriviți.

Astfel Librăria Românească începută cu un capital prea modest, azi e Societate pe acții cu capital mai mare și cu viitor frumos pentru cultura românească.

Ne bucurăm de acest fapt și stăruim, ca toți românii înțelegători a rosturilor întreprinderilor românești, când merg la Deva, să-și facă cumpărăturile lor pentru mar de scris și bibliotecă, la „Librăria Românească“!

Vipera...

Am scris în numărul 49 al „Libertății“ (1924) că dl prof. Manculescu dela Deva, deși are în Deva „Tipografie Românească“ și „Librărie Românească“, a tipărit invitațiile la ședințele literare a scriitorilor, în Tipografia evreului Lauer și a vândut biletele în Librăria Jidanului, silind și pe bunii Români a întra în acea librărie.

Insemnăm că articolul a fost scris la noi în redacție.

La asta dl Manculescu răspunde în foaia „Glasul Hunedoarei” a jidanului Laufer, a cărui redactor e d-sa, numind viperă călcată pe coadă pe scriitorul articolului. Și spune că da, dsa acolo lucrează, că jidanul Hirsch îi face lucrurile mai pe nimic, și celalalt jidan Laufer îl servește iară nu știu cum de mînat, — pe când „Tipografia Românească” i-a lucrat scump o foaie oarecare și „Librăria Românească” de asemenea nu-i place dumnealui.

Repetăm ce am spus atunci: Rău și înțelege dl profesor apostolia la care a fost trimis în Ardealul nostru. Nici nu credem noi că l'a trimis vechiul regat aici, ca să ne învețe a ne închina jidanilor. Noi am crescut aici în alte credințe și în altă mîndrie națională, și nu vom putea primi astfel de învățături. Noi credem că avem aici de luptat pentru zmulgerea de sub piatra de mormânt pe care așezăți primejdioși și foarte vicleni dușmani ai noștri, au răsturnat-o peste noi cu ajutorul unguirilor, — și când aievea vrea să ne învețe a sta liniștiți și acum în țara românească, sub piatra de mormânt jidovească, să ne ierte dacă ne vom uita la el zimbînd de atîta lașitate, dar — nu l vom urma.

Suntem noi, dl Manculescu, vipere? Uite, noi o recunoaștem bucuroși asta, despre noi, cu adausul, că și noi, dar și dta, suntem vipere. Doar cu deosebirea, că noi mușcăm în jidani, ca în cei mai primejdioși dușmani ai neamului românesc și ai înaintării lui, iar dta, vezi, muști în așezemintele românești, cărora Românil buni cu multă greutate le-au dat ființă în acea Deval Muști și în acest articol și asupra Tipografiei și asupra Librăriei Românești. Vrednicești, pentru această reclamă galantă, făcută la amândoi jidanii, un frumos dar de Crăciun dela el.

Vrei să ne faci să credem, că doar dta ești chiar „prigonit” de jidani?... Parcă noi n'am ști istoria cu obraznicul elev evreu dela Liceul dtale, care în excursia făcută la casa lui Iancu, și-a bătut joc, aproape a sculptat pe acea casă și pe numele eroului. Corpul profesoral l'a dat afară din școală, și și dta al fost pentru asta, — și totuși peste 2 săptămâni jidanul, călăuzit și ocrotit de dta, s'a întors cu ordin dela București, că „musai” să-l primească iară pe puțul în Liceu.

Aceasta e, domnule Manculescu, apostolia „românească” pe care s'o învețe tinerimea aceea școlară dela dumneata?

Sau dacă nu ești așa cum te arătăm noi aci, spune-ne: ai poménit dta vre odată în foaia ce redacțezi, despre aceea, că în Deva s'a deschis o „Tipografie Românească”, sau, mai nou, că s'a înființat o „Librărie Românească”? Sau nu-ți dă jidanul voe să scrii? Atunci mă închin acelui jidan, el e om la locul lui, care își știe a apăra interesul neamului lui împotriva ridicării Românilor, — dar ce să zic despre dta, care, la porunca lui, nu al voe să pomenești macar de așezemintele nouă naționale românești din acel oraș?

Al 3-lea adaus la „Libertatea”

Numărul acesta de Crăciun, duce iubitorilor noștri cetitor, pe lângă cele două adause obișnuite: „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — și un al 3-lea adaus:

„Mișcarea Studențească”

foaie a studențimii naționale din țară. Iată cum a ajuns la noi această foaie studențească:

Studențimea din Iași scotea acolo o foaie a sa, numită „Cuvântul Iașului”. Din prilejul omorării lui Manciu, guvernul a oprit scoaterea acestei foi mai departe, că prea spunea desahis multe adevăruri și privitor la acel omor. Studenții au mai scos un număr și peste voia guvernului, — acesta a pedepsit tipografia care l'a tipărit. — Atunci studenții și au căutat scut la Cluj și au mai scos un număr, în Decembrie. Au fost amenințate tipografiile din Cluj cu închidere, de o mai tipăresc. Acum nici acolo n'au mai găsit pe nimeni care să le tipărească foaia, prin care să și spună ce au pe inimă.

Au venit la noi, că, iaca, e aci Crăciunul și nu și pot spune cuvântul lor, — și, Doamne, câte ar avea de spus! Să le tipărim noi foaia. Le am dat sfatul, să nu forțeze scoaterea foi oprite, pe care poliția mereu li-o prinde și nimicește, — ci noi le dăm puțința a-și spune cuvântul, scoțându le un adaus deosebit la „Libertatea” de Crăciun, cu stiri din mișcarea studențească. Contra acestui lucru nu poate avea nimenea nimic. Și așa am cuprins, ce aveau ei mai grabnic de spus, în adausul alăturat la acest număr chiar sub numirea de „Mișcarea Studențească”, care oglindește sufletul lor dărz, războinic, bărbătesc. Dar războinic pentru cererile drepte ale neamului. Se poate ca și în viitor, tinerimea universitară să se folosească tot de acest mijloc pentru a și propovedi gândurile și simțămintele, — prin foi studențești, adause din când în când la „Libertatea”.

Cu acest adaus împreună, „Libertatea” de Crăciun e de

32 pagini

adecă cea mai bogată foaie de sărbători.

Furtunoase frământări studențești.

Și iar trecurăm, și mai trecem, prin zguduitoare frământări studențești.

Studenții au dorit să sârbeze ziua de 10 Decembrie în rugăciuni de mulțămintă lui Dzeu, pentru-că se împlinesc doi ani dela ziua de 10 Decembrie 1922, când ei s'au hotărât as e face soldați luptători ai neamului și pentru-că văd că lupta lor, deși plină de suferințe și de zbuclum, nu a fost în zadar. Neamul se trezește tot mai îmbucurător și în păturile sale de sus și în cele de jos, — și așa e nădejde că nu se va lăsa strivit și gătit în propia lui casă.

Pentru asta au vrut să aducă mulțumintă lui Dzeu în biserică, făcând și creștinească pomenire la paratas pentru cei căzuți în aceste lupte.

Și guvernul i a oprit în toată țara de a se apropia de sfintele altare! Nu numai, dar și în Universități nu li s'a pus la îndemână nici o sală în care să se adune, să-și vorbească, să se bucure. Jandarul, armată, cu armele după ei. Au fost ciocniri cu armata și la București și la Iași și la Cluj și la Timișoara. În București au izbutit studenții să intre în o biserică. Jandarmeria a intrat după ei să-l scoată

afară! l'a îmbrâncit, l-a scos afară, și au fost arestați în ziua aceea vre-o 90 de studenți în București, unii la poliție, alții la temnița militară „Jilava”, alții la o casarmă, — ca loc în temniți nu mai era.

Și vre-o 3 zile au fost tulburări furtunoase la Universitate, pe uliți, pe la căminuri.

Universitatea din Iași a fost închisă și Căminele și Cantinele și studenții trimși, ca alungați, acasă!

Pe cei mai mulți din arestați i-a liberat după 3—4 nopți durmite prin păduchernițele poliției și a temniței, pe vre o 2 îl ține mai departe. Lecțiile la Universitate s'au putut ținea abia în câteva cursuri, cele mai multe nu.

Studenții jidani au atacat în București pe cei creștini cu stilette (niște baionete mici) și cu bâte, — dar nici un student jidan n'a fost arestat, numai Românii.

Și acum ne întrebăm:

I a l u a t D-zeu guvernului mintea, ori l-a chiar dat'o, ca să se poarte așa tiranic cu tinerii naționali? Unii spun că l-a luat D-zeu mintea, — noi spunem: *ba i-a dat!* Că de-avea altă m'nte, el lăsa pe tineri să-și facă rugăciunile, și ca mâne era liniște și pace în țară, mulți nici nu luau în samă ingenuchierea lor în biserică. Dar așa, — toată lumea a fost împinsă în partea studenților și pentru lupta lor. Ei au suferit hărțueli,

bătăi, — dar lupta lor a câștigat și mai mulți pretini!

La Orăștie.

Chiar în orașele mici ale țării, guvenul a trimis porunci, ca bisericile să se închidă în acea zi, să nu se dea voe tinerimei a intra în ele și a se ruga...

La Orăștie un număr frumos de tineret s'a dus la biserică, în frunte cu un steag, Protopopul însă le-a spus: „Am poruncă dela poliție, să nu vă las în biserică...” S'au supărat bunii tineri cari se pregăteau numai de o rugăciune, și s'au prefăcut în *demontranți hotărâți* și s'au întors pe strade cântând din toate puterile lor *Imnul studențesc*.

„Jidanii ne sugrumă națiunea

„Și-avutul țării noastre-l jăfuescl.”

Am vorbit cu unii din ei și le-am zis:

„Mă bucur că a-ți păfit așa. De vă lăsa în biserică, poate mână uități de această rugăciune, făcut în părăsire, dar așa n'o să uități cât trăiți, că pentru ticăloșii dă Jidanii a-ți fost oprit dela sfânta biserică!

— E adevărat, domnule n'o s'o uităm nici odată!

Așa parcă Dzeu i-a dat guvernului această minte proastă de a oțeli tinerimea noastră, luptătoare, și pe noi pe toți cu ea!, prin silnicile ce le săvârșește făcându-se scut Jidanilor! — Las' că i bine!

Zguduitoarea știre dela Iași.

Studenții dela Galata, nu mai mănâncă, nu mai beau nici apă, de Marți din 16 Decembrie!

Știind și dela apărătorii lor, că cercetările nu le-au putut afla nici o vină în omorul lui Manciu, — ceace nici nu se putea, fiindcă nu au!, și văzând că totuși sunt ținuți închiși în o închisoare păcătoasă, foarte nesănătoasă, cea mai netrebnică din țară!, — cei 4 studenți, Gârneață, Popescu, Mironovici și Moța, au înaintat procurorului Luni în 15 Dec. înștiințare, în care spun, că *s'ar socoti și ei părtași la nelegiuirea ce se face cu ei, prin ținerea în închisoare fără vină, dacă ar mai suferi-o în tăcere*, — și-i fac cunoscut, că dacă până Marți, 16 Dec., la amiaz, nu vor fi lăsați liberi, încep

greva foamei și setei

neprimind mai mult nici o hrană, nici macar apă!

„In numele lui Dzeu — zic ei — pornim hotărâți la această faptă”, căci *voim mai bine o moarte repede, decât una înceată, în care să fim niște lași privitori ai dreptății împilate!*

„Răspunderea celor ce vor urma, să o poarte părinții nedreptății săvârșite”.

Sâmbătă, pe când închem această foaie, n'avem încă știre că inima de hienă a Ministrului Mărzescu s'ar fi muiat și i-ar fi liberat.

Iși poate închipui ori-cine grozavele chinuri ce le îndură acești tineri nevinovați, fără a mai gusta ceva de Marți până azi Sâmbătă ori poate până la Crăciun...

Mai poate răbda Dzeu pe acești tirani ticăloși? Și se mai miră cineva că tineretul își iese din fire?

Tinerimea universitară din toate universitățile a sărit ca arșă de foc la știrea cumplitei suferințe la cari se supun frații ei buni! Au trimis telegrame și Memorii (scrisori) la Regina, la Rege, la ministrul cu inimă de fiară și la parlament, făcându-l răspunzător de urmările volniciei sale!

Nu știm, pe când închem foaia, să fi ajuns la ceva.

Cumpărați:

Protocoalele Înțelepților Sionului.

Studentul IONI. MOTA:

dela „Libertatea” Orăștie. 38 Lei.

Iubite cetitor!

Ne-ai citit gazeta? Nu o arunca Ci o dăruiește la o rudă-a ta Sau la un prietin, s'o vadă și el. Lui îi faci un bine, gazetel la fel.

Nu trestie de baltă, ci codru de stejari.

— Biruința dela Dej, Materială odată, morală de zece-ori! —

Furtunoasa alegere dela Dej, s'a sfârșit cu o rară și strălucită biruință a Partidului Național, care e și biruința poporului nostru de brav luptător! S'au făcut în jurul acelei alegeri siluiri și răutăți, pe cari le pot face numai oameni lipsiți de ori-ce simț de cinste și de dreptate. Un ministru — Generalul Moșoiu — a stat tot timpul în cerc și a înfruntat cu mijloacele cele mai „ademenitoare“ (lucru care scoboară foarte mult vaza de Ministru!), și totuși cam 60 la sută din alegători, țărănimea cea cu suflet mai curat, nu s'a lăsat momită și abătută, ci a stat cu credință pe lângă Partidul, pe care îl crede a-i fi mai aproape de inima ei.

Văzînd această dîrză răminere a poporului pe lângă dorul inimii, nu pe lângă pofta ori porunca stăpînirii, oamenii puterii s'au dedat la volnicii revoltătoare și necinstite, ca: băgarea de sute de voturi noaptea în urne (vasele închise, de vot), și — totuși n'au putut aduna atâtea voturi mișele, câte voturi cinstite dase poporul pentru candidatul (doritul) său. Ca să „birue“ totuși, oamenii stăpînirii au făcut „perdute“ voturile dela 2 centre de votare potrivnice, și așa își „scosese“ „ales“ pe doritul lor. Dar aflându-se la București de marea scârbă săvîrșită în jurul alegerii, spre revolta bunului popor, — cei dela București au oprit volnicia la vreme și, — deși cu întârziere, după 10 zile, — au poruncit să fie vestit ales cel dorit de popor, Dr. Aurel Dobrescu, al Partidului Național, și nu Mihali, al liberalilor.

Lupta Partidului Național la Dej are mare însemnătate. Ea este o biruință strălucită, pe cât materială, că și-a scos deputatul dorit de sine, pe de zece ori mai mare morală, sufletească!

Ea a arătat domnilor rău năraviși dela București, cari cred că e destul să se arate ei în mijlocul poporului, și acela tot se pleacă naintea lor ca trestie de baltă, ci e codru de stejari, care a mai stat drept în mijloc de altfel de furtuni, și nu s'a înfrînt de ele!

Poporul nostru dela Dej a arătat, că poporul ardelean e un neam de luptători dîrji pentru drepturile sale, — lucru de care, de înțeleg rostul, trebuie să se bu-

cure și liberalii cei înfrînți de acest popor.

Prin firea sa aceasta, de luptător ce nu se dă, a fost păstrat neamul nostru din Ardeal, de a avut cu ce să mări acum micul vechiu Regat. Tăria aceasta de inimă, alipirea la vechea lui credință, nu poate decât să bucure pe fiecare Român adevărat.

Și ar mai avea încă de ce se bucura stăpînii dela București, aceea de ce ne bucurăm noi: că acest popor atât de sănătos sufletește, va mai da și alte lupte biruitoare aici pe pământul său, pentru dreptul său: lupta cea mare ce se vestește prin mișcările anilor din urmă, pentru scuturarea de pe gâtul și de pe trupul său, a stratului de streini răi cari, cu voia domnilor stăpînitori, s'au strecurat mereu în țară, și azi amenință a ne sugruma: înțelegem puhoiul evreesc. Acesta a putut intra în țară, că luarea aminte a domnilor era întoarsă tot asupra partidelor românești, pe cari să le țină departe, strivite jos, și asupra tinerilor români cari dădeau semnalul primejdiei.

Cu un popor ca cel-ce a dat lupta la Dej, — suntem siguri că vom da cu bine și lupta pentru dreptul său împotriva Jidanilor, strecurați în țară printre degetele domnilor zilei...

Protopopul Herman

— Scârbele alegerilor. —

Spuneam în numărul trecut, că la Dej lupta pentru alegerea de deputat a fost foarte înversunată, și că guvernul a „scos“ din urne, fie și tras de urechi, pe doritul său. Dar lucrul n'a ajuns până aci. Oamenii guvernului au vrut numai să-l scoată pe maghiaronul Mihali ales, și l'au și vestit prin unele fol, după cari am dat și noi știrea, — însă în clipa din urmă s'au înneecat cu osul de pește ce volau să-l înghită. Omul lor nu primise „majoritatea“ (partea mai mare) a voturilor. Și ei simțind asta, s'au pus pe sforțări rușinoase:

La Secția I. de votare în orașul Dej, președinte era protopopul ortodox T. Herman, care se vede că era gata a lăsa să se facă ori-ce răutate, spre înșelarea lumii, numai ca să „scoată“ „ales“ pe Mihali. Peste noapte însă, 6 înși, între cari 3 deputați, au pândit să vadă, de întră cineva în casa de votare ce se închisese sara, ori nu? Și pe la 2 noaptea au prins pe polițaiul Stoian ieșind din casă. I-au luat chela, ca dovadă. Dimineața au făcut arătare la președinte, care n'a vrut să facă cercetare! Atunci deputații și bărbaii de încredere ai partidului național, furiș și de atîta încercare de a co-

peri o mișelie, au spart urna și au numărat biletele din ea, și erau vre-o 890, deși votaseră ieri numai 392 înși. Cele peste 400 bilete cu numele lui Mihali, le vîrșiseră strigoii pe horn noaptea!..

S'a iscat ceartă. Președintele voia să copere fapta atât de puțin evanghelică. Atunci deputatul Grigore Filipescu i-a dat o palmă, alții i-au trîntit cărțile și urna în cap! Filipescu a cerut în adunarea deputaților cercetare judecătorească contra sa însuși, că a spart o urnă și a palmuit pe președintele. Cere să se ducă lucrul acesta nainte legii!

Și tot așa n'au putut vesti „ales“ pe Mihali, căci voturile din 2 comune de frunte, cari erau ale partidului național, au fost împedecate să vie la numărare, și membrii partidului național n'au lăsat să se închee numărarea fără acelea.

Vestea mișeliei au dus-o câțiva deputați la București, și acolo însuși Ministru președinte s'a scandalizat de felul de algere ce se face încă în numele său, și, prin ministerul de Interne, a dat poruncă la Dej, să se aducă și listele ce lipsesc, și să se vestească ales cel ce a avut de fapt voturile cele mai multe!

Și așa toate volnicile rușinoase ce s'au făcut de slujile guvernului, au fost lovite cu piciorul de însuși guvernul, — care le-a aflat și el de prea ticăloase, prea netrebnice! Ministrul Moșoiu, care dsa a condus „lupta“ dela Dej, a suferit aci o sângeroasă înfrîngere.

Iacă unde ne duce lupta ne bună dintre partide, — atunci când unii oamenii își uită de ori-ce omenie, numai să-și slujească stăpînii!..

Dar întrebarea de încheiere e: Dar întrebarea de încheiere e: Protopopul Herman, cu ce vază, cu ce obraz mai stă în fața poporului său, în aceste zile de închinare alui Hristos, Cel ce a venit pe lume să ne facă mai buni, mai cinstiți, mai iubitori de dreptate?

Iacă pentru ce ziceam și zicem și azi: Preoții ar trebui ferși de partide, lipsiți chiar de vot, — că ar fi mai bine pentru biserică.

SCRISORI

Jertfa celor dela Ormindea.

Bunul popor din Ormindea (în Zarand), avînd și el mulți fii morți în războiul cel mare, pe urma căruia veni norocul pe neamul românesc, s'a hotărît să ridice întru pomenirea lor, un frumos Monument, o platră de pomenire, cu o frumoasă cruce în vârful ei. Și a dăruit poporul cu drag și cu mîna largă pentru pomenirea lubiților fii ai comunei, morți în război: 20.000 de lei s'au adunat pentru acest scop, și la 28 Septembrie avură bucuria de a-și vedea Monumentul desvîlțit în mijlocul unei frumoase serbări bisericesti și naționale. În „Foia Interesantă“ alăturată la acest număr (Nr. 1—1925) se vede chipul Monumentului și a poporului ce ia parte la evlavioasa pomenire. Au slujit 8 preoți: Aron Roman din Luncoiu-de-sus, Ioan Fugăță din Luncoiu-de-jos, Ioachim Ivan și Traian Ivan din Podele, Vasile Roman din Trestia, prof. pr. Ioan Berghezan și prof. Josan din Deva, Emil Șinca, din Aninoasa,

— cu preotul Nicolae Pop al Ormindei, inimosul Român și vrednicul conducător de popor. A cântat corul Meseriașilor din Deva, conduși de prof. Ioan Ignaton din Deva. A rostit cuvîntare frumoasă pr. Josan, în biserică, iar la monument, afară, pr. Pop și prof. I. Berghezan. Invățătoarea Filip a declamat dulos poezia „Sărmana mamă“, de Ionescu, mișcînd inimile celor de față. A mai vorbit prof. Josan, lăudînd pe toți căți au ostenit și au jertfit pentru înălțarea acestei petri de pomenire.

S'a dat poporul o gustare, ca „pomana“ pentru cei răposați. Cărturarilor au fost ospătați la casa părintelui Pop. După masă o nouă producție a corului condus de harnicul prof. Ignaton, care a încântat pe toți. — Așa, frumos, s'a arătat cinstirea Ormindenilor, pentru fiii comunei, căzuți în marele războiu.

Patriarhul României.

Guvernul și cercurile conducătoare ale Bisericii ortodoxe române, ca religie a statului, — au hotărât să înalțe scaunul de Metropolit Primat al țării la rangul de Patriarhat. Biserica ortodoxă a României s'a vestit pe sine demult „autocefală“, adică de sine stătătoare, care nu se lasă condusă nici de Patriarhul grec din Constantinopol, nici de cel rusesc, nici de cel sârbesc, ci ea se conduce de sine, ținînd numai legăturile sufletesti, de credință, cu Patriarhatele Răsăritene, dar fără a atârna de ele la alegerile ori numirile de Arhiepiscop sau la alte treburi.

Acum, fiindcă Rușii și au numit un Patriarh al lor; Sârbii, deși mai puțini ca Românii, își au demult Patriarhul lor, România unită vrea să-și aibă și ea Patriarhul ei, pentru a fi oarecum într'un rang cu bisericile orientale vecine.

Biserica va rămănea și de aci încolo tot așa ne atârnată oare de alte scaune Patriarhale, dar Patriarhul va ținea legăturile de credință cu celelalte Patriarhate surori.

Se spune că chiar acum de Anul-Nou, Metropolitul Primat al țării, va fi înălțat la rangul de Patriarh român.

Din alte țări.

Tulburări studentesti în Zagrab.

Și în vecina Yugoslavia sunt tulburări studentesti. Dar ce deosebire între acelea și cele dela noi! Acolo studentii croați, lipsiți de iubire de țară (lor nu li-i drag de Serbia, fiindcă asta e de religia răsăriteană, iar ei sunt catolici, și urînd pe răsăriteni, sunt în stare să vrea și prăpădul țării!). În lipsa lor de dragoste pentru țară, ei s'au molipsit de pornirile bolșevice, comuniste, aduse lor din Rusia. De aci frecările cu deregătorile iugoslave.

Că pe aceștia poliția sârbească îi apucă de ceafă, o înțelegem, — dar cum să înțelegem onorata „Siguranță“ a statului nostru, care prinde de gât pe studenții noștri, cari sunt cel mai înflăcărați luptători naționali?

doar numai în vremuri de robie e așa...

Văcărești—Galata—Cluj!

Azi vă cântă cântăreții, vă slăvesc toată răsuflarea românească, cea nestricată și se adapă la izvorul vostru tămăduitor.

Căci azi e iarăși robie pe întinsul pământului românesc...

Izvorul vostru este însă tămăduitor! Să fim deci liniștiți și să ne facem datoria întreagă, fără șovăială. Izbânda va fi iarăși, ca totdeauna, a acelor întemnițați pentru dreptate!

Căpitanul Beleuță, prețiosul nostru prieten, să fie mândru că e cel dintâiu ostaș, care a sfințit pentrutru a doua-oară legendarele „temniți ale Clujului”!

— Aflăm, la încherea foii, că dl Căpitan Beleuță, deținut timp de 12 zile fără absolut nici o vină, a scăpat din închisoare numai după ce, timp de patru zile a declarat „greva foamei”, a refuzat ori-ce mâncare. Se spune că arestarea vrednicului luptător a fost ordonată dela București!

Probabil că tot dl Mârzescu și-a făcut de cop și aci. I. Sava.

Văcărești—Galata.

Colegii noștri Corneliu Zelea Codreanu, Ion I. Moța, Ilie Gârneață, Teodosie Popescu și Radu Mironovici sărbătoresc al doilea Crăciun în închisoare pentru lupta Neamului și a Crucii. Studențimea creștină cât și Neamul trezit la conștiință, sunt cuprinși de o adâncă tristețe, dar totodată de o luminoasă nădejde.

Ne doare să-i știm acolo pe frații noștri buni, între ziduri mocnite, fără colindă, fără bucurie, învăluiți doar de lumina și căldura credinții sfinte din sufletele lor. Ne doare să le trimitem acolo urarea noastră de „sărbători fericite” și sufletul nostru se pleacă sub povara revoltei și a mâhnirii...

Dar deodată apăsarea ni-se ridică de pe suflet, și ochii noștri îmbracă o strălucire tainică, — o luminoasă nădejde ne răsare, trimisă de Sus, spre mângăere... Temnițele sunt în asemenea zile acele locuri, unde se îndeplinește „desăvârșirea și întărirea chemării și a alegerii” după cum spune Apostolul. Din temnița în care își fac azi al doilea Crăciun, frații noștri vor eși și mai tari și mai desăvârșiți pentru lupta noastră. Iar lupta aceasta ne este doar singurul ideal de viață, bucuria și suferința noastră.

Lupta așadar câștigă și se întărește prin dureroasa despărțire de azi! Să alungăm atunci tristețea dela noi, fraților, și căutând să pătrundem înțelesul Crăciunului nostru de astăzi, să mulțumim Domnului pentru multa Sa bunăvoință, și să-L rugăm să ne aibă și mai departe în paza Sa, așa cum ne-a avut acum, când ni-a luat pe acești colegi dintre noi, pen-

tru binele nostru și al Neamului.

Iar fraților întemnițați le dorim, cu prilejul zilelor sfinte, să se coboare și să se înstăpânească cât mai mult în sufletele lor Duhul cel Sfânt al Adevărului. E. Samson.

Al doilea Mangra. Metropolitul Pimen dela Iași.

Cine e Mangra și ce a făcut el? Mangra a fost prin 1914—1915, un Episcop român în Ardeal, agent al guvernului dela Budapesta, împotriva luptei naționale de desrobire a Românilor și de unire a lor.

Ce a pățit Mangra? Amintim numai două lucruri: A fost bătut prin 1914—1915 de studenții dela București, iar haina Sa arhierească pe care o pângărise prin faptele lui de trădare de neam și înfrățire cu Satana, cunoscută podoaba ouălor clocite. Apoi: murit prin 1918, ca un câine, huiduit și disprețuit de toți.

Cine e Pimen și ce a făcut el? I. P. S. Sa Pimen e actualul Metropolit al Moldovei și Sucevei, se pare mai mult agent al guvernului dela București, împotriva luptei naționale de desrobire a Românilor de sub jugul jidanilor, decât apărător al bisericii și luptătorilor ei. În această calitate a făcut o serie de fapte nearhierești, pe cari lăsăm pe cetitori să le aprecieze.

Cităm doar 3 exemple:

În anul 1923, colaborând cu tutorele lui Manciu, ministrul George Mârzescu, I. P. S. Pimen a oprit să se sfințească steagurile naționale ale „Ligei Apărării Naționale Creștine” sub pretextul că svastica e „antihărnic” (adecă „antichrist”, dărâmatoare a legii creștine), ceea ce dovedea că „convingerea” sfinției sale era, că apără biserica creștină, dacă ajută pe Jidani să devină stăpâni ai noștri, și oprește pe Români să se apere!

— Al doilea exemplu doveditor al acuzațiilor de mai sus (grave, o recunoaștem, dar sfârși adevărate): La 22 August 1923, Pimen, din ordinul guvernului, a oprit pe studenții congresișii a oficia un parastas la Metropolia din Iași, pentru studenții căzuți pe câmpul de onoare, în războiul Unirii. Porțile sfinte fură zăvorâte și aparate de baionete, iar parastasil fu finit în colbul străzii. Înfrățirea lui Pimen cu Mangra e aici atât de clară: la fel bașjocorea și Mangra pe cei morți în războiul Unirii.

O ultimă și recentă dovadă dublă: Înainte de deschiderea anului școlar 1924—25, Pimen, în colaborare cu profesorii comuniști ai Universității ieșene, conspiră împotriva tradiționalului obicei de a se deschide cursurile cu obișnuitul serviciu religios, și el, șeful bisericii, a dat ordin tuturor preoșilor ieșeni, să nu officieze sfeștania cerută de studenți, dar desființată de senatul universitar al Rectorului Slătineanu. Încât studenții au trebuit să se bată cu poliția și să pună pe un student preot pentru a le face sfânta slujbă dela care Metropolitul Pimen îi oprise!

Apoi, înainte de 10 Decembrie, tot el a dat un ordin-circular tuturor preoșilor ieșeni ca să închidă bisericile la 10 Decembrie și să nu officieze studenților nici un fel de slujbă sfântă. Astfel biserica trebuia să fie ocupată

pe furiș de studenți, iar parastasil pentru studentul Mauoliu și pentru mântuirea și a Crucii din robia Satanei, în făcută tot de un student împotriva ordinului Șefului Bisericii Moldovene! Iați cine e Pimen.

Ce a pățit Pimen? Încă nimic deosebit. Doar disprețul și scârba tuturor Creștinilor îi pălmuește zilnic obrazul. I. Istrice.

Lui Georgel.

Auzim că ești în căutarea unui al doilea Manciu.

Fii pe pace, și-e zadarnică truda, crede-ne! N'ai să mai găsești un altul. Afară de cazul că, după multă căutare, te pomenești că li-i regăsi tot pe cel dintâi... G.

Ce vrea dl Mârzescu?

Citim în „Universul” că dl Ministru al „Injustiției” ar avea de gând să transfere procesul lui Corneliu Zelea Codreanu la Chișinău. Întrebăm pe dl Mârzescu: pe

baza cărei legi, s'ar putea face una ca aceasta? Sau crede, poate, că în altă parte, decât în cel mai jidovii centru din țară, nu ar ajunge la rezultatul atât de mult dorit?

Și apoi ni-se cere nouă să nu eșim din cadrul legilor, când cel-ce le face, nu le respectă? M.

Pentru Căminul Cultural.

Colecția d-nei Gavrilăscu, Târg-Oena 2000 Lei. Colecția dlui Roșca Tudor, 780 Lei. Colecția dlui Valentin Moțaș, 3052 Lei. Colecția dlui Malenda, Băiți, 1030 Lei. Dș. E. B., 100 Lei. „Ziarul Paza Țării” 300 Lei

Total . . . . . 7262 Lei

Total din urmă 127144 Lei

Total general . 134406 Lei

— Ori-ce daruri se pot adresa d-șoarei Elvira Ionescu, Iași, Bulevardul Elisabeta 8.

— Asociația Studenților Creștini, aduce vii mulțumiri tuturor acelor ce subscriu pentru Cămin.

Studenții dela Galata au declarat greva foamei și a setei!

Toate protestele noastre împotriva ticăloșiei pe care o săvârșește guvernul, deținând în închisoarea Galata, de 50 zile, pe studenții Ion I. Moța, Ilie Gârneață, Teodosie Popescu și Radu Mironovici, sub învinuirea de „complici morali” la uciderea lui Manciu, — toate au rămas zadarnice.

Nici o dovadă de vinovăție nu s'a găsit în sarcina lor, și nu se va putea găsi, deoarece n'a existat de când e lumea și nu va putea exista complicitate la legitimă apărare.

Deținerea lor este deci un abuz monstruos și fără seamăn. Am strigat cu toții cât am putut, cerând dreptatea noastră; nimic mai mult decât dreptate.

Guvernul, strâns de gât de jidani, și-a bătut însă joc de glasul nostru, iar justiția terorizată de acest guvern, autorul tuturor ilegalităților, a fost silită la încălcarea celei mai elementare Dreptăți.

Dar dușmanii noștri să știe, că până nu intrăm în pământ, noi nu suntem învinși, noi nu vom sta neputincioși în fața nedreptății diavolești.

Ca dovadă, frații noștri, închiși la Galata, au declarat Marți, 16 Decembrie, ora 12 din zi:

GREVA FOAMEI ȘI A SETEI

pe care nu o vor înceta decât în ziua eliberării lor din închisoare.

Auzind de hotărârea luată, studențimea română din toate centrele universitare, cere astăzi cu toată energia, de care a dat suficientă dovadă, — să fie imediat eliberați frații lor dela Galata.

În decursul zilei de 17 Decembrie, studențimea din București, a înaintat în acest senz trei proteste în scris M. Sale Reginei, Ministerului de Justiție și de Interne. Un al patrulea protest a fost prezentat verbal, de către o delegație, M. S. Regelui!

Studențimea clujană, la o întrunire la care au participat peste 1500 studenți, a luat hotărârea solemnă de a nu mai lua parte la cursuri, până când nu vor fi eliberați colegii lor, trimițând în acelaș timp trei proteste telegrafice la București.

Studențimea din Iași a făcut la fel.

ROMÂNII!

În seara de ajun, în zilele sfinte ce s'apropie, la ospețele noastre, opriți-vă o clipă. Și plecați cu sufletul până la o fostă mănăstire de pe un deal îndepărtat, a doua Golgotă a suferințelor noastre, pătrundeți înăuntru și priviți adevărul acestor zile. Gândiți-vă la cei-ce stau acolo fără colinda voastră, fără bucuria voastră, în suflet doar cu grija Neamului, iar în trup cu chinurile foamei și a setei.

STUDENȚII!

Vouă vă cerem doar atât, să veghiați.

Iar cu toții împreună să ne rugăm lui Dumnezeu pentru a doua mântuire, care va fi izbânda dreptății. M. B.

⚡ Mișcarea Studențească ⚡

Crăciun studentesc.

Crăciun studentesc — Crăciun ostășesc...

Studentii de azi au o *supremă datorie*, care întrece chiar, fără a o înlătura totdeauna, datoria de a face carte. E suprema datorie a împlinirii sarcinei primite de Sus, de a formă armata mântuitoare a Neamului românesc din robia Jidanilor.

Căci dacă nu-și vor împlini această supremă datorie, zadarnică va fi toată truda lor de învățătură: vor muri în robie!

Studentii zilelor de azi, au înțeles chemarea vremii! Despărțindu-se de căile cari duc spre falsa cultură actuală, mulțumită căreia avem o generație de conducători, inconștient trădători ai propriului lor neam și inconștienți slujitori ai dușmanului, — studentii și-au deschis o cale nouă, spre o cultură nouă, sănătoasă, spre cultura adevărată, ce duce spre Dumnezeu, spre cultura moștenită dela strămoșii cei vrednici ai veacurilor de glorie.

Contactul cu vechea generație și cu falsa ei cultură, noi l-am rupt. Noi vi-am deschis o *altă cale*, noi avem un *alt ideal*, noi suntem o *nouă generație*.

Calea noastră e *Dumnezeu*, — idealul nostru e *mântuirea Neamului din robia Satanei judaice*, — generația noastră e *generația de ostași ai Svas-ticeii*.

Iată de ce Crăciunul studenților e astăzi Crăciun ostășesc...

Războiul româno-jidănesc e în desfășurare! Noi, studenții, suntem pe poziție: fie în închisori, fie în tabere, iar sărbătorile Nașterii Domnului ne surâd doar ca o amintire caldă a unor zile îndepărtate, de pace...

Ne colindă zăvoarele ușilor ferecate, lanțurile de temniță, viscolul străzilor în cari am fost aruncați, și — foamea...

Dar nimeni nu are, în sufletul său, un Crăciun mai fericit, mai luminos decât noi, mai apropiat de binecuvântarea cerească!

De-aceea, putem ură și azi tuturor studenților de pe întinsul țării:

Sărbători fericite!

Căci fericite sunt Sărbătorile ostașului lui Dumnezeu, și ale acestui ostaș sunt ele mai mult decât ale ori-cui, căci nimeni nu e iubit de Dumnezeu atât de mult ca el, nimeni nu

e aproape de Lumina sfântă și nu e vrednic de alinarea de Sus, ca el.

N. Pătrașcu.

10 Decembrie.

Slăvită zi! Tu ne-ai arătat calea adevărului, Tu ne-ai îndreptat privirea spre calea mântuirii Neamului!

Suferințele noastre de doi ani te-au sfințit. Ne aducem aminte cu evlavie de *10 Decembrie 1922*, când întreaga studențime românească, lipsită complet de ambițiile vanitoase ale politicianismului uzurpator de ideal și moștenire, a înțeles chemarea sfântă a generației noi; *consolidarea statului Român în lumina culturii și tradiției strămoșești prin păstrarea tuturor comorilor naționale pentru neamul Românesc și numai pentru El*.

Voiam să te sărbătorim ca pe cea mai însemnată zi din istoria de după război a neamului Românesc... dar Duhul rău care l'a insuflat pe nenorocitul Manciu, ne-a împiedecat și acum ca și în anii trecuți. Acelaș nenorocit sistem de provocare a dus uneori la rezultate la cari nu ne-am gândit.

În înțelegere comună, întreaga studențime română a hotărât ca ziua de 10 Decembrie să fie sărbătorită solemn, *evitând ori-ce disordine*.

Am adus aceasta la cunoștința autorităților universitare și civile asumându-ne toată răspunderea. Am cerut doar atât, să ni se admită abținerea dela cursuri, să ni se dea o sală unde va fi oficierea unui serviciu religios. Cerere modestă, dar care — *nu a fost admisă*. Ce puteam face? În acest timp ni se comunică că Ministrul de Interne a ordonat închiderea tuturor locașurilor sfinte pentru această zi. Armata a fost postată în Universități și ori ce întrunire ne-a fost interzisă. După această palmă grozavă dată bisericilor noastre sfinte și nouă ca studenți români și creștini, a trebuit să ne furișăm la o biserică goală din care preotul lipsea la ordinul Mitropolitului, căutând să evităm astfel ori-ce ciocnire cu baloneta soldatului român.

La Iași. După oficierea serviciului religios, studențimea a plecat la Universitate unde în „Sala Pașilor perduși”, încercuț de armată, a intonat în primul rând „Imnul Regal”. Insufleșirea creștea, sufletele contopite într'un entuziasm general, au uitat pentru un moment toate fărâdelegile celor puternici. Atunci apare Rectorul Slăbăneanu, acel care:

1. Nu a vrut să recunoască *Asociația Studenților Creștini* din Iași, cu toate că *jidanii au asociația lor recunoscută deja!*

2. În fața delegației studențimei române a înjurat senatul universitar ca „la ușa cortului”, iar față de senat ne-a înjurat pe noi.

3. A admis la început cererea noastră relativ la serbare, iar pe urmă a revocat-o, călcându-și astfel cuvântul dat, fără nici un motiv. Ne mai vorbind despre alte fapte mai vechi ale D-sale, prin cari și-a câștigat antipatia meritată.

Cu ce putea fi primit acest om? Cu huidueli, fluerături și cererea demisiei, așa precum s'a și făcut.

Dela Universitate studențimea s'a

îndreptat la locuințele D-lor profesori A. C. Cuza, Găvănescu și Băcaloglu, unde le-au făcut ovațiuni călduroase. După amiază studențimea neavând nici un local unde să-și țină festivalul proiectat, s'a îndreptat spre Facultatea de Medicină.

Aici în timpul festivalului, apare profesorul Parhon, decanul facultății. Dl Parhon la începutul anului școlar, a refuzat:

1. Înscrierea studentului Cincora Ion pentru motivul că purta svas-tica în piept; făcându-l astfel, să-și piarză anii de studii de până acum.

2. A eliminat din cămin pe studentul Silaghi Victor, orfanul răposatului preot Silaghi, omorât de către Unguri, în timp ce oficia slujba sfântă, în limba strămoșească, pentru motivul că nu i-a răspuns imediat, dacă se solidarizează sau nu cu fapta lui Corneliu Codreanu.

Când studenții adunați în amfiteatru l'au văzut pe susnumitul profesor, cunoscându-i îndezajuns activitatea sa comunistă de până acum, și cele relatate mai sus, au manifestat ostil, forțându-l să iasă pe altă cale decât cea pe care a intrat. După aceasta festivalul s'a continuat liniștit până la ora 7, când după o scurtă manifestație la statuia lui Cuza Vodă, s'au îndreptat în ordine la căminuri.

La București. Lucrurile s'au petrecut la fel, cu singura deosebire, că autoritățile mai dârze și mai brutale au continuat acolo sistemul nenorocit a lui Manciu. S'a distins în direcția aceasta, mai ales, comisarul regal Holineanu. La fel s'a oficiat serviciu religios într'un schit îndepărtat, făcându-se ca și la Iași și celelalte centre rugăciuni pentru studenții morți în război și pentru studenții Manoliu Gheorghe și tânărul Alex. Munteanu morți în lupta pentru desrobirea țării de dușmanul dinlăuntru.

S'au mai făcut rugăciuni în aceleași împrejurări ca și la Iași pentru sănătatea, mântuirea și scăparea din robie a studenților închiși la Galata, și pentru mântuirea neamului Românesc de silnicia celor vânduți jidanilor.

Serbarea a luat sfârșit prin postarea armatei la sălile de cursuri și închiderea mai multor studenți nevinovați.

La Cluj. Cea mai elocventă dovadă că studențimea a fost pătrunsă de cel mai deplin spirit de ordine, este că în acest centru unde autoritățile n'au căutat să provoace studențimea, toată serbarea desfășurându-se în cea mai perfectă liniște în cadrele programului proiectat, n'a fost deloc nevoie de intervenția lor.

În acelaș mod ziua de 10 Decembrie s'a serbat și în celelalte centre universitare (Cernăuți, Timișoara, Oradea-Mare).

Din toate centrele universitare s'au trimis moțiuni votate în adunări generale, guvernului, prin cari studențimea declară că nu a renunțat, nu renunță și nu va renunța niciodată la cererile formulate acum doi ani.

Au cerut guvernului legalitate și eliberarea studenților închiși fără nici o vină la Galata.

S'au trimis telegrame în acest sens, M. S. Regelui, iar studenților închiși, telegrame de îmbărbătare.

Dacă noi azi suntem învinuiți că

am trecut la desordine, dacă ni-se atribue nouă închiderea universității Ieșene și postarea armatei la cea din București, atunci vă întrebăm: Cine este vinovatul?

1. Noi care voiam să oficiem un parastas sau cei care au închis bisericile?

2. Noi care ne-am plecat capetele de afătea-ori înaintea profesorilor nostri, sau ei, cari au ajuns să ne înjure chiar?

Răspundă ori-cine!

3. Cei cari țin închiși în celule întunecoase și pereți umezi, pe cei mai buni dintre ai nostri sau noi care le-am suferit până acum în atâtea rânduri, chiar palmele și bă-tăile?

Noi cari am vrea să lămurim opinia publică asupra faptelor petrecute sau cei care ne răpesc și acest drept oprindu-ne ziarele? A-dică cine, noi sau Ministrul Mărzescu?

Să se știe, că chiar de ni-s'at dărâma toate altarele și de ar dispărea cei mai buni dintre noi, ideea națională nu mai poate pieri, pentru-că sămânța ei stropită cu sângele nostru cald a încolțit în pământul îngrășat de osemintele strămoșilor nostri. S'o știe satana!

I. Mocanu.

Și temnițele Clujului

se sfințiră din nou...

Arestarea Căpitanului-invalid G. Beleuță.

În vremuri de robie, temnițele stăpânilor sunt biserici, lăcașuri sfinte în care se adăpostesc trimișii și aleșii lui Dumnezeu pentru mântuirea neamului robit și a cre-dinței sfinte.

Altar sfânt erau pentru Românii ardeleni temnițele Clujului și Seghedinului. căci în taina grațiilor se cobora peste cei aleși puterea Duhului Sfânt al Adevărului desrobitor.

Veni unirea dela 1918, și fața pământului românesc pără a se schimba, și credeam că am ajuns în sfârșit stăpâni pe dreptul nostru, iar temnițele își pierdură darul sfânt, devenind lăcașuri ale Diavolului. Căci în vremuri de libertate, când e stăpână Lumina, atunci temnițele nu-s decât stupare diavolești.

Dar nedeplinătatea desrobirii neamului nostru, la 1918, ne dovedește însă tot mai mult. Par'că n'am fi făcut decât să schimbăm stăpânii: în locul Ungurilor, Rușilor, Austriecilor, am trecut în robia unor oameni cari inconștient, sunt robi ai Jidovimei universale și așa ne fac și pe noi robi aceleiași Jidovimi, care ne conduce (adecă ne sugrumă) prin ei.

Azi Văcăreștii, Galata, sunt lăcașuri sfinte.

Mai mult!

Azi și temnițele Clujului se sfințiră din nou, apostolii și purtătorii Adevărului se sălășluiesc iarăși între zidurile abia părăsitate de luptătorii naționaliști de odinioară. Așa de curând căpitanul invalid George Beleuță, a fost aruncat în aceste temnițe, pentru-că e membru al „Ligei Apărării Naționale Creștine” și duce luptă împotriva Jidanilor.

De ce? De ce sunt azi iarăși lăcașuri scumpe și sfinte temnițele de pe pământul românesc? Căci

Curagiul unei credințe.

— În jurul omorării lui Manciú. —

— O părere din lumea oamenilor de legi și una din popor. —

Di avocat Paul Iliescu din București, care a fost întâiul îngrijitor al apărării celor 2 procese mari studentești din Martie și Sept. 1924 înaintea Curții cu jurați din București, — aflând de fapta lui Cornel Codreanu, care a împușcat pe polițaiul Manciú între cunoscutele împrejurări, și văzând cum codrul de gazete jidovești și semi-jidovești, acum într'un cor cu ale guvernului, trăznesc și fulgeră asupra „fiorosului criminal“ și toate-l osândesc fără apel, — s'a ridicat cu seninătate să-și spună părerea d-sale de apărător al celor năpăstuiți, cercând să verse o lumină mai dreaptă asupra faptei ce zguduia sufletele. A scris articolul de mai jos și l'a trimis ziarului „Universul“, care însă n'a voit să-i dea loc, deși, fiind părerea unui om al legilor, care iscălește ce scrie, era la locul său să-l publice, pe răspunderea lui. Atunci dl Iliescu a trimis articolul la ziarul „România“ al Partidului Național, dar — nici acesta nu l'a publicat. Trimțându-ni-l, într'un târziu, și nouă la „Libertatea“, mai mult ca o ciudată dovadă a vremilor ce trăim, în care un avocat de frunte ca dl Paul Iliescu, nu are unde-și publica un articol în care desvoaltă o credință a dsale de drept și o tălcuire din punct de vedere de drept a unei fapte ce s'a izbit de o lege, — noi îi facem loc, cu atât mai mult, că aflăm că toată dreptatea e de partea scriitorului articolului. — Punem alătura de textul original, și traducerea în limba poporului, căci dorim ca și cetății nostri din popor să înțeleagă adevărurile cuprinse în articol. Iată-l:

Autorul moral al crimei

De PAUL ILIESCU, adv. București.

(Textul original)

Studentul Corneliu Zelea Codreanu a răpus, cu voință, viața unui om. Din punct de vedere sufletesc, nu este nimeni care să nu fie zguduit de această impresionantă dramă și sunt convins, că tânărul student, cel dintâi, este profund îndurerat că împrejurările fatale l-au determinat să comită acest fapt. — Din punct de vedere legal, Curtea cu jurați ce va fi chemată să judece acest fapt, va avea să răspundă, dacă gestul lui Corneliu Z. Codreanu este sau nu scuzaibil. Să nu anticipăm. — Să nu întunecăm seninătatea conștiințelor prin campanii pătimase menite poate să producă rezultate contrare tocmai dreptății și adevărului. — Opinia publică să fie liniștită. Justiția populară a judecat tot-deauna, în împrejurările cele mai grave, condusă de acel bun simț și logică omenească, care formează *suprema lege*. Cetățenii chemați să judece pe semenul lor, nu vor esita să pedepsească pe culpabil, dacă faptul lui este produsul unui instinct sălbatic și sangvinar. Același judecător, însă, vor trebui să verifice, dacă nu cum-va este adevărat faptul, că victima studentului Codreanu a săvârșit ea însăși orori, cari întrec închipuirea, prin sălbătăcii nedemne de vremurile în cari trăim! Și dacă toate acestea se vor adevăra, dacă la fapte comise peste lege, s'a răspuns cu pedepse aplicate de asemenea peste lege, atunci se va căuta și răspunderea acuzatului, punându-se în balanță și actele acestei victime a unei implacabile fatalități.

Se va pune însă cu aceasta ocaziune și marea chestiune a *răspunderilor morale*, chestiune care preocupă cu înfrigurare întreaga opinie publică, căci se pare că nu suntem nici la începutul, nici la sfârșitul unui lanț de funeste consecințe a regimului imoral și incapabil sub care trăim.

S'a adus învinuri Curților cu Jurați, cari au achitat pe studenții complotiști și pe tânărul Ion Moța, făcând răspunzători pe cetățenii cari au judecat, de ultimul atentat din Iași. — Aceste învinuri sunt pornite din rea credință sau necunoștința acestor două cazuri.

S'a achitat în procesul așa zisului complot, căci s'a dovedit a fi o manoperă ridicolă și perversă în a-

(În limba populară)

Studentul Corneliu Zelea Codreanu a răpus, cu voință, viața unui om. Din punct de vedere sufletesc, nu este nimeni care să nu fie zguduit de această mișcătoare întâmplare, și sunt încredințat, că tânărul student, cel dintâi, este adânc îndurerat, că împrejurările, așa sorocite, l-au împins a săvârși acest fapt. — Din punct de vedere al legii, Curtea cu jurați, ce va fi chemată să judece acest fapt, va avea să răspundă, dacă fapta lui Corneliu Z. Codreanu este sau nu de iertat. Să nu dăm păreri înainte. Să nu întunecăm seninătatea sufletelor prin asmuțări pătimase, chemate poate să dea roade potrivnice tocmai dreptății și adevărului. — Părerea obștei să fie liniștită. Judecătoria populară a judecat tot-deauna, în împrejurările cele mai grele, condusă de acel bun simț și înțelegere dreaptă omenească, care formează *cea mai înaltă lege*. Cetățenii chemați să judece pe semenul lor, nu vor sta pe gânduri să pedepsească pe vinovat, dacă faptul lui este rodul unui imbold sălbatic și sângeros. Același judecător, însă, vor trebui să cerceteze, dacă nu cum-va este adevărat faptul, că jertfa studentului Codreanu, a săvârșit ea însăși grozăvenii, cari întrec închipuirea, prin sălbătăcii nevrednice de vremurile în cari trăim! Și dacă toate acestea se vor adevăra, dacă la fapte săvârșite peste lege, s'a răspuns cu pedepse aplicate de asemenea peste lege, atunci se va căuta și răspunderea învinuitului, punându-se în cumpănă și faptele acestei jerte a unui soroc de neîncungiturat.

Se va pune însă, cu acest prilej, și marea întrebare a *răspunderilor morale*, întrebare care frământă cu înfrigurare întreaga obște, căci se pare că nu suntem nici la începutul, nici la sfârșitul unui lanț de jalnice urmări ale stăpânirii fără lege și neputincioase, sub care trăim.

S'a adus învinuirii Curților cu Jurați, cari au găsit nevinovați pe studenții „complotiști“ și pe tânărul Ion Moța, făcând răspunzători pe cetățenii cari au judecat, de cea din urmă faptă dela Iași. — Aceste învinuirii sunt pornite din rea credință sau din necunoștința acestor două întâmplări.

S'a dat judecată de nevinovăție,

celaiși timp, a unui guvern care la un moment dat avea nevoie de o diversiune, de lărgirea puterilor dictatoriale și de legitimarea unei existențe care era în agonie. S'a achitat studentul Moța, căci s'a dovedit că același guvern, — în continuare, a uzat de procedeul agenților provocatori, introducând în închisoare un șpion, care să otrăvească niște suflete curate și entusiaste, pentru ca în urmă să le vândă. Morala a mers dincolo de lege și gestul calificat drept crimă, a fost — legitimat.

La Iași, — unde spiritele sunt atât de învrăjbite, din cauzele pe cari toți le cunosc, — același guvern, savant în sistemele machiavelice, — în loc de a așeza în fruntea Poliției o persoană cu tactul necesar și cu un trecut care să nu-l pună în imposibilitate de a face arbitrajul între ambele curente, — guvernul, — respective d-l Mărzescu, — a ales pe un om cu un temperament ultra-violent și care își renegase credințele naționaliste și creștine, părăsind pe foștii lui tovarăși de luptă, în mijlocul cărora petrecuse primii ani ai tinereții. Pe acest om l-a adus în starea nu numai de a-și renega credințele și de a-și călca sentimentele de camaraderie, ci l-a determinat să se întoarcă cu ură sălbatică contra foștilor săi frați de ieri.

Prin mâna Prefectului Manciú, guvernul a palmuit pe studenții creștini, făcându-l de bajocura străinilor. A torturat copil de școală, lăsându-l infirm, spre jalea părinților și revolta unanimă. A provocat turburările cu caracter antisemit, spre a-și pregăti o platformă de retragere pe o chestiune națională. Guvernul a pus pe Manciú în fața unui revolver. Guvernul este autorul moral al acestei imense nenorociri, el a ridicat indirect viața acestui om, după-ce îi otrăvise sufletul, făcându-l instrument unui diabolic și criminal sistem de luptă.

În Capitală, — unde de asemenea s'au petrecut mișcări cu caracter naționalist-creștin, — s'a săvârșit oare de Prefectul Poliției sau de subalternii săi, vre-un act care să le compromită demnitatea sau să le umilească sfântul lor entuziasm?.. Nici vorbă de brutalități, ci numai măsuri civilizate, gesturi părintești, ceea-ce a făcut din Prefectul Poliției om respectat și iubit de studenți, iar din Capitală, grație acestui tact, un oraș al ordinii.

În Capitală, Guvernul nu și-a putut schimba Prefectul și grație acestei împrejurări are, fără să vrea, o victimă poate mai puțin pe conștiința, încărcată de alt-fel în de ajuns de grele și destule păcate.

Nu cu jerbe de flori și funerarii somptuoase se va plăti viața Prefectului Manciú.

În fața Marelui Tribunal al opiniei publice, autorul moral al crimei să lasă din colțul întunecos în care se ascunde și să-și dea socoteală de fapta lui odioasă, din a cărei vină două vieți tinere zac: *una în mormânt și alta în pușcărie!*..

Aceasta e dară părerea, spusă cu forme îngrijite, a unui cărturar de frunte, — și știm bine, că mii și mii de cărturari gândesc ca d-sa!, — iar mai jos lăsăm să urmeze părerea unui om din popor, care s'a simțit atras cu sufletul de luptele tinereții noastre, încât cântă în versuri pe cei ce le poartă. Iată părerea omului din popor:

DORUL MEU

Fă, Doamne, pe gândul meu,
Și mă fă un fieroștrău,
Fieroștrău cu pânză nouă
Temnița s'o tai în două,

Să scot pe Zelea afară
Să nu sufere povară,
Ori mă fă, încetinel,
Țoale-ori haine pentru el...

în procesul așa zisului „complot“, căci s'a dovedit a fi o apucătură de ris și netrebnică în același timp, a unui guvern, care la anumită dată avea nevoie de o abatere a privirilor lumii și de lărgirea puterilor de atotputernicie. S'a găsit nevinovat studentul Moța, căci s'a dovedit, că același guvern, — în urmă, s'a folosit de apucătura agenților asmuțatori, vărând în închisoare un șpion, care să otrăvească niște suflete curate și însuflețite, pentru ca în urmă să le vândă. Morala a mers dincolo de lege și pasul socotit drept crimă, a fost — legitimat.

La Iași, — unde sufletele sunt atât de învrăjbite, din pricinile pe cari toți le cunosc, — același guvern, prea învățat în apucături fățarnice, — în loc de a așeza în fruntea Poliției o persoană cu tactul necesar și cu un trecut, care să nu-l pună în neputință de a face pe judecătorul între cele două porniri, — guvernul, — adică d-l Mărzescu, — a ales pe un om, cu o fire peste măsură de pornită și care își lăpădase credințele naționaliste și creștine, părăsind pe foștii lui tovarăși de luptă, în mijlocul cărora petrecuse cel dintâi ani ai tinereții. Pe acest om l-a adus în stare, nu numai de a-și lăpăda credințele și de a-și călca simțămintele de tovarăș, ci l-a hotărât să se întoarcă cu ură sălbatică contra foștilor săi frați de ieri.

Prin mâna Prefectului Manciú, guvernul a palmuit pe studenții creștini, făcându-l de bajocura străinilor. A chinuit copil de școală, lăsându-l schilavi, spre jalea părinților și revolta tuturor. A scormonit el turburările cele împotriva evreilor, spre a-și pregăti o temelie de retragere pe o pricină națională. Guvernul a pus pe Manciú în fața unui revolver. Guvernul este tatăl sufletesc al acestei urlașe nenorociri, el a ridicat, prin asta, viața acestui om după ce îi otrăvise sufletul, făcându-l unealtă unui diavolesc și păcătos fel de luptă.

În capitală, — unde de asemenea s'au petrecut mișcări cu față naționalist-creștină, — s'au săvârșit oare de Prefectul Poliției sau de supușii săi, vre-un fapt care să le știrbească vrednicia sau să le umilească sfânta lor însuflețire? Nici vorba de pumni, ci numai măsuri luminate, pășiri părintești, ceea-ce a făcut, din Prefectul Poliției un om stimat și iubit de studenți, iar din Capitală, mulțumită acestei purtări cu grijă, un oraș al ordinii.

În Capitală Guvernul nu și-a putut schimba Prefectul și mulțumită acestei împrejurări are, fără să vrea, o jertfă poate mai puțin pe sufletul său cel încărcat de alt-fel în de ajuns de grele păcate.

Nu cu cununii de flori și înmormântări pompoase se va plăti viața Prefectului Manciú.

În fața Marelui Tribunal al judecării de obște, tatăl sufletesc al cumplitei fapte, să lasă din colțul întunecos în care se ascunde și să-și dea socoteala de fapta lui urâtă, din a cărei vină două vieți tinere zac: *una în mormânt și alta în pușcărie!*..

Că vara stătuși în soare
Tot cu tină pe picioare,
Și ai stat cu vadră 'n mână,
Fără somn, fără hodină,
Din pământ de-ai făurit
Cărămidă de zidit,
Cărămidă de Cămin
Să faci fală de Român,
Și 'n loc să dormi pe dricală
Dormi poate pe vre-o podeală,
In loc să ai pat frumos
Dormi poate întins pe jos.

Toți Românii de-omenie
'S îngrijați și vreau să știe
Cum de se deți în robie
Oameni dreți ca o făclie?
Cin' de voi nu vrea să știe,
Nici Român să nu mai fie,
Cin' de voi nu se grijește
Nici Român nu se numește.
Acea ne sunt dușmani
Și iac fală la Jidani,
Și la Sași și la Slovaci
Care nu ne-au fost ortaci,
La Jidani și Unguroi,
Care rid în punni de noi.

Cât e Ardealu de mare
El numai un Moța are,
Și fratele lui de samă,
Pe Georgescu din Poiană,
Prin Bucovina de-i sta
Dacă-i sta și-i întreba:
Cine-i fala voastră-aici:
Ți-a spune: Mironovici
Și Popescu, doi voinici;
Basarabia-i măreață
Că are-un fiu ca Gârmeață;
Dar apoi dela Regat
Numai unu-i incuiat.

Am tipărit numai cu titlu de document această poezie, nu ca o „preamărire a crimei“, ei ca să vadă domnii pe cari îi privește, că nu poți sili lumea să creadă așa, eum celor de sus le place; că și sus și jos, lumea judecă și cu capul ei, și se deosebește foarte de părerile oficiale!.. — Ca să nu mai fie această deosebire de păreri, păgubitoare bunului mers al lucrurilor din țară, între guvern și obștea mare, guvernul sa se păzască a da prilej la fapte dureroase ca și cea dela Iași, pentru care, iaca, și oamenii învățați și cei din popor (și ca fratele Domăneanțu judecă 80 la sută din popor; noi aici la foile populare o știm mai bine ca ori-cine!), cutează a o spune pe față, că vinovatul nu e făptașul, împins la grozava-i faptă, ci chiar guvernul, prin măsurile sale de încălcare a legilor și a libertăților cetățenești!

De aceea e mare întrebare dacă jurații vor fi de-o părere cu d. Mărzescu, sau de părerea mulțimii!..

NOUTĂȚI

Episcopul militar de Alba-Iulia, I. Teulescu, a fost ales de Episcop la Cetatea-Albă în Basarabia.

Prețul foii „Libertatea“ pe a. 1925, e 120 Lei. Țăranilor, preoților, învățătorilor și micilor negustori și meseriași, li-se dă cu preț scăzut la 100 Lei.

Piațele slujbașilor dă tot felul cari au leafă dela stat, se urcă cu 30—35 la sută a salariului, — dar urcarea nu e și după banii de cuartir și ajutorul de familie.

Cu vagoane de cale ferată, își plătește Germania despăgubirile ce are dă dat României. De curând au sosit în țară 12 vagoane mari (duble) de cl. I. și II. de călători. Altele vor urma.

Eroii „pașapoartelor“, Generalul Văitoianu, ginerele său Franasovici și soții, sunt aproape toți liberi, le vine Moș-Crăciun cu daruri și cu pom de Crăciun... Cei dela Galata, fără nici o vină alta, decât marea lor iubire de neam, — ținută acolo,

De Bănat nu cuvintez
Că numai mă rușinez
Că aicia s'a aflat
Trădătorul blăstămat...

De-ai ca Zelea-s puțintei,
De-ai ca Manciu, gem de ei!

Ce mai floare-i iorgovanu,
Eu de-aș fi Ion Brătianu,
Face-aș' dragă, iac' așa:
Pe studenți i-aș decora,
Pentru c'au aprins făclia
In întreagă România!

Solomon Domăneanț,
din Ohabamutnic, fost in-
ternat de Unguri și Jidani.

De-odată cu această poezie, fratele Domăneanțu, ne mai trimite una, arătându-și o derință și o păntăie a sa. Iată derința:

Voi Români dela putere,
Ce vi-s la oala cu miere,
Luați sama și gândiți
Ce țară vreți să clădiți,
Că, să-i clădiți temelia
Ca s'o cheme România!
Luați sama, cei din spate
Numai joc de noi și-or bate,
Și-or striga: Acuma-i bine,
Moi rumine, moi ruminel
Și acela e Jidanu
La un gând cu Ungureanu!

Apoi, bănuind că s'ar putea, ca să nu-i publicăm aceste poezii, de frica aprigilor procurori, — Românul ne îndeamnă stăruitor:

„Publicațiile-le, Dacă nu m'or prăpădit Ungurii, apoi las să mă prăpădească Românii!“

ca „crimă!“... Nu vă stă în gât acest Crăciun, domnilor Miniștri?

„Reuniunea Meseriașilor români din Orăștie“ invită la Producția teatrală, împreună cu dans, ce va aranja a doua zi de Crăciun, în sala hot. „Central“ din loc. Venitul: pentru îmbrăcarea învățăcelor orfani și săraci, de Crăciun.

Cercul Studenților Universitari Hunedoreni, aranjază a treia zi de Crăciun (27 Dec.) o serată artistică literară urmată de joc în sălile Casinei Române din Cugir.

— Duminecă după Crăciun, (28 Dec.) va aranja după masă o șezătoare culturală în sala de teatru a hotelului „Central“ din Orăștie. — In seara aceleiași zile (28 Dec.) va aranja și în Geoagiu o șezătoare culturală-națională.

Atragem luarea aminte a publicului asupra acestor șezători cu nobil scop.

Nenorocire de tren încunglurată. In 12 Dec. trenul express de Viena-București venind peste Oradea-Mare, a fost de-odată oprit la un canton (boctărie) de cantonier. Spre noro-

cul lui, căci în față îi venea o locomotivă cu 4 vagoane de marfă, care a fost oprită și ea la abla vre-o 10 metri de tren! Cantonierul a fost lădat și premiat pentru buna sa grijă.

„Cultura Poporului“ în 56.000 de exemplare... La Cluj se tipărește o foaie întemeiată de generalul Petala (cu mari ajutoare dela București). Această foaie scrie pe față sa din urmă, că se tipărește în 56.000 de exemplare, — așadară ne-a înirecut într'un an doi, de 5—6 ori pe noi, vechile gazete din Ardeal.

Acum iaca adevărul: „Cultura Poporului“ se tipărește pe mașină simplă plană, ca și foile noastre, nu pe „rotativă“. Mașina plană tipărește cel mult 1000 de foi pe cias. „Cultura Poporului“ trebuie să pună 3 forme la mașină, câte 2 pagini de odată. Așadară ca să tipărească 56.000 de foi îi trebuie tocmai 168 de clasuri de tipar, — sau 17 zile de lucru. Fără săptămâna de 6 zile, îi trebuie 3 săptămâni de tipar la un număr! Și totuși ea apare în — fiecare săptămână. Iaca așa fac glume rele unele foi cu cetitorii lor, pe care îi socot destul de nepricepuți ca să le creadă laudele cele ca la panoramă.

Noi aici în Ardeal am fost deprinși a scrie în foi adevărul.

Trimțând banii pe foi

trimite și pentru 1—2 sau mai mult „Calendar Național“ pe a. 1925. Vezi anunțul Calendarului în „Foaia Interesantă“.

— Scrieți-vă adresa foarte curat și ceteț, ca să nu o cetim greșit, că rățesc foile. Dă-ne comuna, posta din urmă de care se ține comuna și județul, (nu și plasa, cu plasa n'avem nimic).

Abonațiilor pe 3 luni

a căror abonament s'a început la 1 Octobru, nu li-se mai trimite decât acest număr. — Numărul de anul nou, numai celor ce trimit plata regulată pe 1925. Cel-ce doresc să nu li-se întrerupă mersul foilor, — să trimiță îndată banii pe 1925.

Dr. Dr. Solomon Ioan, medic de circumscripție reîntors din concediu de studii, dă consultații zilnic dela 8—10 ore a. m. la locuința din Strada Dr. Aurel Vlad Nr. 3—5. (156) 3—3

● întrebare poliției din loc. Un creștin romano-catolic ne roagă să punem în foale întrebarea poliției de aici, dacă știe sau nu de faptul, că preotul din loc Lokody a înaintat unor foruri superloare ale sale un „Certificat“ ca venind dela Poliția din Orăștie, deși acela nu era dat de poliție și nu purta număr și n'a trecut prin registrele

poliției? Roagă, pe această cale poliția, să ceară acel Certificat dela locul unde știe că se află, și să-l pună în urmărire, — că cine s'a folosit de el în numele poliției de stat?

Vrei să cunoști pe Manciu?

Cumpăra-ți „Calendar Național“ pe 1925 și acolo îi vezi și pe el și pe câțiva studenți, din cei bătuți de el!

Ce gazete să abonați?

Foala noastră stă în slujba luptei naționale creștine, — și fiindcă vechile partide politice aproape toate, sunt mai mult „partide politice“ ce-și ocrotesc în întâia linie partizanii și se bat cap în cap numai cu celelalte partide politice ca și ele, cari le stau în cale pentru a ajunge la bunățile puterii, — și numai când această războire dintre ele le dă răgaz, să mai vadă în jur și pe dușmanii neamului, ai țării, — sunt și ele naționale, din când în când. Iar creștine, care adevă se bage de samă primejdia ce ne vine dela dușmanii creștinismului, cari sunt în acelaș timp dușmanii al neamului și al țării noastre, — nu sunt aproape de loc scumpele noastre „partide politice“. Când le vorbești de acest dușman, cască ochii ca trezite din somn, se uită la tine codiș ca neînțelegându-te, și rămân reci, parcă le-ai vorbi de lucruri de pe altă lume.

De aceea noi, cari simțim dureros de tare, vedem înflorător de limpede, cât de mare și cât de aproape este această primejdie jldovăască, — noi ne ținem în șir cu cei ce dau alarma și nu ne însuflețim pentru cei-ce privesc somnorosi la primejdia evreiască.

„Libertatea“ a fost dela întemeierea ei, totdeauna foaie națională, adevă luptătoare pentru apărarea drepturilor nației românești pe c'est pământ. Până la războiu, vîntul primejdiei celei mari, sufla spre noi dela Budapesta, — și „Libertatea“ stătea mereu cu frontul spre Budapesta, ferind pe Români de a crede momellor, ori a se speria de amenințările ce ne veneau de acolo.

Azi, în România unită, — primejdii dela afară sunt și ele rele, dar de o mie de ori mai aproape și mai amenințătoare pentru noi ca neam, e primejdia de a fi cotropiți, legați de mâni și de picioare, în propria noastră țară, de cătră Jidani.

Iaca pentru ce „Libertatea“, rămânând la ținuta ei națională din trecut, nu poate face azi front „de partid“ contra altui partid românesc oarecare, — ci a făcut și face front contra celei mai mari

Siromasi

pentru cei ce sufăr de tusă și flegmă.

Cuprinde în sine medicinile (leacurile) cele mai prețioase, recomandate de cel mai distins doctori.

Efect sigur. — Simți ușurarea îndată.

— SE CAPĂTĂ ÎN TOATE FARMACIILE —

Cere broșura gratuită (cărțicică de cinste) dela: Laboratoriul Gea-Krayer din Timișoara Nr. 36 și vei ști cum să te porți la boale de (212) plămâni și la îmbolnăvirea țevilor de răsuflare. 2—6

primejdii naționale, care è primejdia jidovească!

Și în dorul ei de a vedea tot poporul românesc în acest *singur front cu adevărat național*, își fine de datorie, ca din prilejul sfințelor sărbători ale Crăciunului, când tot omul își alege foile de cetit pentru anul viitor, — să arate cetitorilor săi, cari sunt azi foile ce s'au însiruit pe față, cu tot curajul și hotărârea, în acest front. Iată-le:

1. „Apărarea Națională” revistă în formă de carte, apare (se tipărește) de 2 ori pe lună la 1 și 15, în broșuri (cărțițele) de 32 pagini (2 coale de hârtie, sau ca și cum ar apare în fiecare săptămână de o coală, cât foala noastră). Stă sub conducerea luminaților profesori universitari A. C. Cuza de Iași, Președintele „Ligii Naționale Creștine” cercetătorul cel mai învățat al luptei evreiești împotriva tuturor popoarelor creștine. Di Cuza e ținut ca sufletul mișcării acesteia (cum era, până cam la războiu, di Iorga). Revista „Apărarea Națională” e cea mai plină de cercetări științifice a pricinii dintre noi și Jidani. Scrie la ea și învățatul profesor universitar din București Dr. Paulescu, (vezi-i chipul în „Foala Interesantă”), — și alții. Revista costă 200 Lei pe an. Banii de abonament se trimit la adresa ei în București, str. V. Lascar 40 bis.

2. „Țara Noastră” revista diul Octavian Goga, cel cu mare dar ceresc la scris. Deși nu așa de „radical” ca d. Cuza și soții, di Goga vede împede primejdii evreiești, o cercetează și o zbiciulește în articlile de o frumusețe rară și e omul dela care putem nădăjdui, că va face tot ce-i va sta în putință pentru împingerea înapoi a vieții jidovești din vârful clăii unde s'a cocolat. E o plăcere a cetii această revistă, la care scrie poetul și o frumoasă ceată de soți de credință și de peană, de asemenea măestri, al dsale. „Țara Noastră” apare în fiecare săptămână, în broșuri de 32 pagini. Prețul de abonament 300 Lei pe an. A se cere la: Cluj, Piața Cuza-Vodă 16.

3. „Acțiunea Românească”, noua revistă națională creștină, scrisă de neînduplecații întru naționaliz profesori universitari I. C. Cătuneanu și Dr. I. Hațiegan, din Cluj, având redactor pe di adv. Dr. Valeriu Pop, secretar de red. pe d. Ioan Istrate, și cu conlucrarea multor învățați mai bătrâni și mai tineri din Cluj.

„Acțiunea Românească” umple golul ziarului care să țină fruntea sus, neînduplecat, negata la târguelli asupra drepturilor naționale, necruțând a spune adevărul și față de cel cu jumătate gură spre naționaliști, jumătate spre... ufl, nu mai spunem. „Acțiunea Românească” are sufletul și gândirea dreaptă pe care o tot căutam în oarecare ziar românesc, și n'o găsim în nici unul! Fiecare are o surdină pe gură („peptenul” pe laută, ca să nu sune tare...) mai mare ori mai mică. Nici unul din ziarele (foile ce se tipăresc în fiecare zi) românești de azi, nu are curajul a spune adevărul deplin, a privi marile nevoi ale vieții neamului în față, și să caute lecuirea lor. Aproape fiecare are macar jumătate de ochi spre Jidani, — să nu se atingă de ei, că să nu albă mâne, când se visează la guvern, năcaz cu ei pentru ținuta sa românească de când era în opoziție... Dacă domni dela Acțiunea Românească ne-ar putea da ziarul de zi, în locul revistei

ce apare abia de 2 pe lună, — am avea ziarul dorit, dar până azi dorit în zadar! Apare în 16 pagini mari (32 cât a celor de mai înainte). Abonamentul 200 Lei pe an. Adresa: Cluj, Strada Bob 7.

Cel-ce are aceste 3 reviste pe masa sa, — dovedește că e Român și creștin adevărat! Dar ele sunt scrise în limba literară înaltă. Sunt înțelese de oamenii cu carte. Poporul cu școală puțină, nu le pricepe. Pentru ei spicuim noi din când în când prin aceste reviste luminate.

Foi cu același suflet sănătos, dar cari pot fi înțelese și de popor, avem apoi următoarele:

4. „Robia Modernă” din Craiova, foale a „Ligii Apărării Naționale”, așa de pornită contra Jidanilor, că are scris în fruntea ei: „Reclame și anunțuri (publicații) se primesc *nu-și dela creștinii* E în anul al VI, redactată de Inimosul domn D. Mizileanu. Apare de 2 ori pe lună. Prețul 60 Lei pe an, adresa: I. C. Brătianu, 39, în Craiova.

5. „Sentinela” susținută de inimoasa doamnă Tița G. Pavlescu, în Făcșani; — apare „când poate”, plata: cât voește fiecare. Foarte românească și creștină.

6. „Frăția Creștină” dela Galați, redactată de d. avocat Donca-Manea (vezi-l în „Foala Interesantă” între cel mai bun apărător al mișcării nouă). Apare în fiecare săptămână; prețul 80 Lei pe an. Adresa: Galați, strada Eminescu 66.

7. „Lumea și Țara”, gazetă pentru popor, în Cluj, redactată de Dr. Sebastian Bornemisa, necunoscând târgulă în lupta cu evreimea cotorpitoare. Adresa: Cluj, Piața Cuza-Vodă 16. Prețul 100 Lei pe an.

8. „Voința Poporului” (organ al „Fascliei” naționale române) care în pricina cu Jidanii e tot așa de neînduplecată ca gazetele de mai sus. Apare săptămânal. Arad, str. V. Babeși 6. Abonamentul 100 Lei pe an.

9. „Cuvântul Poporului”, început să apară la Seliște (j. Sibiu) azi la Sibiu, cu bun suflet românesc și creștin. Abonamentul e 100 Lei pe an.

10. „Răsunetul” în Lugoj, asemenea bun în ținuta sa aceasta. Abonamentul 100 Lei pe an.

11. „Libertatea” noastră, cu adausele sale, — precum o vedeți. Ar mai fi:

12. „Lumina Satelor” dela Sibiu, foale curat creștinească, chiar foarte creștinească, povățuind pe cetitori spre viață fără prihană, după legea Domnului. Negreșit foarte de folos în lumea cam fără D zeu de azi. În luptele naționale de azi însă, e foarte închisă, deși o foale creștină numai în șirul dintâi al acestor luptători trebuie să stee. Iubitorii de cetiri bune creștine, o vor ținea cu folos la casa lor și nădăjduim că va fi tot mai mult de ajutor și în luptele contra jidovimii ce ne sugrumă.

Aceste foi le recomandăm noi din inimă cetitorilor. De vor a ajuta înălțarea luptei naționale-creștine, și vor a-și întări și ei inimile pentru această luptă, — aceste foi să le țină la casele lor.

Precum vedeți, biata luptă națională-creștină, razimă încă pe foi mici, mai multe populare, — e ca lupta dela începutul creștinizmului, pornită din jos în sus, cu

pescri și oameni simpli, până ce a cucerit și pe de cel mari și învățați. Dar tocmai fiindcă razimă pe astfel de fol de-ale poporului, — ni-se pare că se adeverește și aci înțeleapta vorbă a străbunilor Romani:

„Vox populi, vox dei” — „Vocea poporului e vocea lui Dumnezeu... Într-o Foile cele „mari” de zi, abia una-două sprijinesc lupta, și acelea cu jumătate de gură... Cu inimă plină, mare, eroică, — nici una.

Dar trebuie să ajungem a o avea și pe acea foale de zi!

Concurs.

Se publică concurs pentru ocuparea postului vacant de brigadier silvic II. orășenesc, cu sediul în comuna Șibișel.

Doritorii a ocupa acest post, calificați conf. art. 22 din legea de organizare a corpului silvic, își vor înainta cererile acestui consiliu până la 25 Ianuarie 1925, însoțite de următoarele acte:

1. Extrasul de pe actul de naștere;
2. Certificatul medicului de circumscripție, că este apt pentru serviciu;
3. Documentele calificative;
4. Dovada pentru satisfacerea serviciului militar;
5. Declarație de limbile ce cunoaște.

Postulanții, cari ocupă vre-o funcțiune publică, își vor înainta cererea prin autoritatea lor, cu referențe din partea acelei autorități.

Retribuțiunile împreună cu acest post sunt 2240 (dozămii două-sute patruzeci) Lei lunar, locuința gratuită sau indemnizație de chirie și 3 stângini lemne de foc aduse la locuință.

Orăștie, din ședința Consil. orășenesc, ținută la 11 Dec. 1924. (233) 1-1 p. primar Szász,

Dentista Elsa de Alvinczy

și a mutat cabinetul dentar, din Str. George Barițiu Nr. 12 Orăștie, în Str. Vântului Nr. 7 (lângă Perceptorat). (232) 1-2

Se caută o econoamă,

care se știe și ferbe, — la o familie constătoare din 3 membri.

Petru Belei,
cassar la „Ardeleana”.

Nr. 946-924.

Publicare de licitație.

Prin aceasta se aduce la cunoștință publică, cum că lucrul de măsur și vâcâlitul înăuntrul școlii din comuna Grădiște, plasa Orăștie, se dă în întreprindere prin licitație publică minuendă, cu oferte scrise, închise și sigilate, conform condițiilor puse spre vedere publică la primăria din Grădiște și la cancelaria notarială din Orăștie de sus.

În conformitate cu legea contabilității generale a Statului, concurenții vor depune ofertele închise precum și garanția de 10% până la începerea licitației, adică până în ziua de 30 Ianuarie 1925.

Grădiște, la 10 Dec. 1924.
Adam Lăscoi. Ștefan Gondoș,
primar. (231) 1-1 notar.

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații în ORĂȘTIE, Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj, deasupra prăvălii Ioan Rob). — Plombă. — Scoatere de dinți, fără durere. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (194) 7-10

Un aranjament complet pentru lăptărie, — împreună cu canele de transport, se vinde din mână liberă, cu preț convenabil, în Lupeni, Colonia Centrala veche Nr. 129. (234) 1-1

Mulțumită.

Societatea „Fanfarei Rom.” din Sebeșul-săseșc aduce și pe calea aceasta mare mulțumită, dior mai jos notați de prin America, care au donat sume frumoase pentru înaintarea Societății noastre.

G. Dumitrescu 10 dol., A. și I. Bena 12 dol., G. I. Oprea, Nic. Dumitrescu, I. P. Oprea, G. I. Penariu și Radu comp. Popa, câte 5 dol., N. Muntean și N. Opincariu câte 2 dol., A. Avram, P. Bucur, A. Pica, G. Secaștu, I. Folea, V. Tecușu, I. Muntean, I. I. Oprea, P. P. Sârbu, T. Drăle, A. Lăncrăgian, P. Bojiță, T. Muntea, G. Mator, D. Coman, V. Oltean, N. Oprea, S. Lupșe, I. Tincu, D. Sârbu, câte 1 dollar.

Societatea „Fanfara Rom.” (225) 1-1 Sebeșul-Săseșc.

Librăria Românească, Sec. anon. Deva.

Concurs.

Consiliul de administrație al Societății Librăria Românească din Deva, publică concurs pentru ocuparea postului de conducător-technic al Librăriei, aflătoare în Deva, în edificiul Crucea Albă.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta cererile lor împreună cu documentele de lipsă, pe adresa subsemnatului Consiliu până la data de 28 Decembrie 1924.

Cererile sosite după acest termen nu se vor lua în considerare. Petenții își vor arăta în cerere starea familiară și pretențiile lor de salariu.

Deva, la 9 Decembrie 1924. (228) 1-1 Consiliul de adm.

Sirup de zmeură,

curată de munte, — și marmeladă de măceșe, — se capătă în mare și în mic, la subscrierul: Julius Eisenburger, Orăștie, Piața mare, 20. (221) 1-3

Casă de vânzare,

în Orăștie, Strada Romoșelului Nr. 1-a, stând din 3 camere (odăi), și tot ce trebuie în curte, grădina mare. Pentru informații a se adresa la: Eugen Schobel, în Ilia-Mureșund. (213) 1-3

Mărfuri de lână!

— Ocazie de Crăciun. —

Subsemnatul recomandă cu ocazia cumpărărilor de Crăciun, depozitul său de lână, bine asortat și pe lângă prețurile cele mai convenabile:

Ștofe de lână pentru haine de bărbați, Barcheturi, Țesături, Oxforduri și Cretoane, Basmele de Cașmir, Delin și Creton, Ciorapi pentru dame, bărbați și copii, Cămeși, Gulere și Cravate, Arniciuri și Mătase de brodat, precum și toate mărunțurile.

(225) 1-1 Ioan Inișca, Orăștie, (lângă sticlăria Szöllösy).

„ARDELEANA“

Institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie.

Prospect.

În baza autorizării primite din partea adunării generale din 7 Iunie 1922, subsemnatul Consiliu de Administrație deschide prin aceasta subscripțiune pentru o nouă emisiune de acții în scopul ridicării capitalului societar la 5,000.000 Lei împărțit în 10.000 bucăți acțiuni de câte 500 Lei nominal de fiecare acțiune.

Emisiunea se va face pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar vechi primește pentru 10 acțiuni vechi, adică una acțiune nouă de 500 Lei, încă una acțiune de aceeași valoare fără a plăti ceva, având a se achita aceste acțiuni din fondurile de rezervă ale institutului.

2. Fiecare acționar vechi are dreptul a opta tot după 3 acțiuni vechi à 500 Lei nominal, 2 acțiuni nouă de câte 500 Lei nominal, pe lângă un curs de 700 Lei.

3. Terminul de optare este până la 15 Ianuarie 1925.

4. La subscriere sunt a se plăti de fiecare acțiune 100 Lei în numărar, iar restul se va achita în 5 rate egale de câte 120 Lei și anume: la 1° Martie, 1 Maiu, 1 Iulie, 1 Septembrie și 1 Noiembrie 1925.

Acei acționari, cari varsă întregul preț a acțiunilor optate până la 1 Februarie 1925, vor beneficia de dividendul pe anul 1925, iar ceilalți acționari vor primi după sumele vărsate o dobândă de 12% având a plăti în caz de întârziere o dobândă de 16%.

5. Acțiunile rămase neoptate de vechii acționari, se vor putea vinde și neacționarilor pe cursul de 1000 Lei. Cei-ce doresc a cumpăra acțiuni pe acest curs, au să se anunțe la Direcțiune până la 1 Martie 1925, având să depună de fiecare acțiune 200 Lei, restul este de a se achita în 4 rate de câte 200 Lei, și anume: la 1 Maiu, 1 Iulie, 1 Septembrie și 1 Noiembrie 1925.

După ratele plătite acționarii vor primi o dobândă de 12%, iar după sumele nevărsate la timp se va socoti o dobândă de 16%.

Primele de emisiune vor trece la fondul de rezervă al Societății.

Orăștie, la 5 Decembrie 1924.

Consiliul de Administrație

al Institutului de credit și economii „ARDELEANA“.

1-3

Primăria comunei Romos.

Nr. 946/1924.

Edict de licitație.

Primăria comunală Romos dă în arândă prin licitație publică moștile comunale pe un an, începând cu 1 Ianuarie 1925 până la 31 Decembrie 1925 inclusiv, ce se va ține la 20 Decembrie a. c. la 9 ore a. m.

Licitațiunea este orală.

Prețul strigării la moara din sus cu 2 pietri e de 20.000 Lei.

La moara din jos cu 2 pietri este 25.000 Lei.

Garante 10% din prețul de strigare.

Condițiunile de arendare se pot vedea zilnic în orele oficiale la cancelaria notarială.

Romos, la 30 Noiembrie 1924.

Drăgan M. Iiie Ștef,
notar. (217) 2-2 primar.

Fată cu pregătire de fotograf,

caută loc de fotograf, în județul Hunedoarei. Are studiu și praxă de 3 ani în Atelier fotografic distins. - Adresa o dă Administrația foil. (1) 2-2

De vânzare:

12 Minele, legate cu șiele; 1 Evangheliu leg. de lux; 1 Gramofon cu 30 plăci, - la Petru Ilieș, compactor Orăștie str. Al. Vlașuța 2.

Pistrui și alunele

se pot îndepărta prin folosința cremei și săpunului „VIOLA“. Se cumpără la Farmacia Weiss Timișoara I. Piața Unirii Nr. 23. (193) 4-25

AVIZ.

Tribunalul reg. din Alba-Iulia cu deciziunea sa Nr 155/922-24 de dto 27 Iulie 1921 a înregistrat lichidarea însoțirii economice-comerciale „PLUGARUL“.

Prin aceasta sunt recercați deci toți aceia, cari au vre o pretenziune asupra susnumitei însoțiri, ca în termen de 6 luni dela a treia publicare în prezenta gazetă să și-o anunțe la sediul însoțirii.

Anunțările intrate după expirarea acestui termen, nu se vor mai lua în considerare.

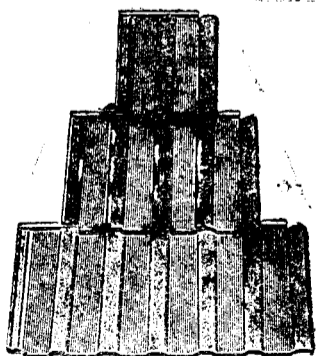
Blaj, la 1 Decembrie 1924.

„PLUGARUL“,

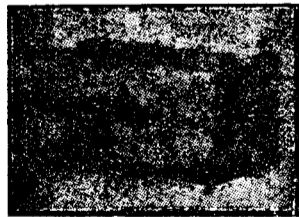
însoțire econ.-comercială
BLAJ

(206) 3-3

Fabricate de ciment din Fabrica I. Hertza ORĂȘTIE (Str. Prundului):

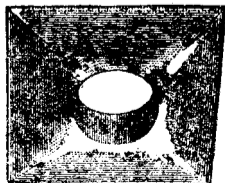
Neu model de țiglă din ciment, în mărime de 38/22. Să lățue pe 33 cm.

Cărămidă americană pentru zidit, mai sles la plivniți, din beton.

Adăpătoare (vălai) din beton pentru adăparea vitelor, l. 160/45 cm.

Acoperitor (vârți) de horn, în mărime după dorință.

IOAN HERTZA

11-

fabrică de țiglă din ciment din Orăștie, Str. Prundului (față de trgul de vite).

AU SOSIT și primim zilnic noul transporturi din renumita

țiglă „BOHN“ de Jimbolia.

Nu cumpărați până nu vă convingeți asupra calității acestora (79) și asupra prețului ieftin stabilit. 12-

Reprezentanța pentru Banca „Ardeleana“ & Co. Orăștie și jur: Depozit de soanduri și lemne de construcție, țiglă și element în Orăștie.

Pe nimica nu, - însă ieftin, se poate cumpăra la firma

V. CORVIN & Co. ORĂȘTIE

Ștose bărbătești, unde se fac și Costume după măsură. Ștose pentru Dame, Giolgiuri, Cartoane, Ștofă pentru uniforme Liceului, Pălării, tot felul de Ghete, Cămăși pentru bărbați și Dame, Ceamantane, Mantăuă de Gumă și tot felul de articole din breșea aceasta.

Ținem numai lucruri bune, importate din străinătate, și calitate superioară. (124) 10-10

OFTICOȘI OFTICOȘI

BOLNAVI DE PIEPT ASMATICI SCROFULOȘI
BOLNAVI DE PLĂMÂNI ANEMICI SĂRACI DE SÂNGE

Îți aiă mult dorita ușurare și vindecare a boalelor lor, prin: **SIRUPUL DE FIERVAR VERTES.**

Aceasta s'a adevărit deja splendid la sute de mii de bolnavi, și de aceea cei mai distinși prof. și medici îl recomandă și-l aplică ca mijlocul cel mai eficace la boalele amintite mai sus, precum și la tuse măgărească, scurpare de sânge, rahitiz (boală englezească), slăbiciune, boale femești, precum și la stări de slăbiciune și de oboseală de tot felul. - Din cauza gustului și mirosului său plăcut îl iau bucuroși și persoanele cele mai delicate, chiar și copii. - 4 sticle, trebuincioase la o cură, 300 Lei franco, după trimiterea înaintea prin postă, dela **L. VERTES, farmacia mare la „Vulturul“ din Lugoj, nr. 38.**

Boția patima aceasta uricică s'a vindecat în cazuri numărate prin remediul contra beției. Fiind fără gust, se poate da pătimașului fără știrea sa. Mii și mii de scrisori de recunoștință. La comandă se pregătește preospăt, după prescrierea medicului. - 2 doze, cât trebuie de obicei la o cură, 250 Lei.

Boale de stomac de tot felul, ca: lipsă de apetit mistăirea rea, catarul de stomac, acroză, greață și vomarea, cărcei de stomac și peste tot toate greutatea și slăbiciunile stomacului, se înlătură repede și singur prin **ESENȚA DE STOMAC A FARMACIEI VERTES.** 4 sticle 360 Lei franco. (167) 4-

L. VERTES, farmacia mare la „Vulturul“ din Lugoj, nr. 38.